

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание.

(Първа сесия.)

XXXII. ЗАСЪДАНИЕ, СЪБОТА 5 ФЕВРУАРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 2 часа и 5 м. послѣ пладнѣ, подѣ председателството на Негово Високо-преосвященство Митрополита Симеона Варненско-Преславский).

Председателъ (звѣни): Ще се чете списъка на депутатитѣ.

Секр. Щърбановъ (чете):

Отъ 40 души представители присѣтствуватъ 38 и отсѣтствуватъ 2-ма; а именно: Д-ръ Вълковичъ, и Марко Велевъ.

Председателъ: Тѣй като присѣтствуватъ повече отъ половината, Събранието е пълно и засѣданието се открива.

Г-да Секретаритѣ не сѣ приготвили протоколъ.

На дневенъ редъ има запитванието на г-на Лазара Дукова.

Дуковъ: Азъ нѣма да правя запитване, азъ бѣхъ вече на правилъ запитване, на което щѣше днесъ да се отговори. Ако ли има другъ да прави запитване, нека да направи.

Шивачовъ: Колкото за другитѣ представители, тѣ си запазватъ правото да запитватъ, когато искатъ; а г-нъ Дуковъ да не говори за тѣхъ.

М-ръ Начовичъ: За да отговоря на г-на Дукова, ще прочетъ постановлението на Министерский Съвѣтъ и доклада на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО относително квартирнитѣ на столичнитѣ чиновници. (Чете):

Господину Министру на Финанситѣ.

Честъ имамъ, да Ви съобщя Господине Министре, рѣшенито, постановено отъ Министерский Съвѣтъ въ засѣда-

нието му отъ 13 Октомврий 1881 год. протоколъ № 27 § III. Велѣдствие и на основание на доклада отъ 12 ий октомврий т. г. до НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО отъ Министерството на Правосъдието, който докладъ Гвсподаря препрати въ Министерский Съвѣтъ, Съвѣта постанови: отъ 1-ий януарий 1882 година заплатитѣ на чиновницитѣ по всичкитѣ граждански вѣдомства служащитѣ въ столицата да се увѣличатъ по 20%.

Нужнитѣ за тѣзи увеличения сумми да се не зиматъ отъ извънрѣднитѣ на Министерствата, нъ да фигуриратъ въ идущий бюджетъ и въ платежнитѣ вѣдомости като «разноски за квартира.»

Тѣзи добавочни заплати да траятъ за една година, подиръ който срокъ да могатъ да се увеличатъ или намалатъ спорѣдъ нуждата.

Това постановление да трае до вотиранието отъ Народното Събрание на единъ законъ за заплатитѣ на чиновницитѣ

За Секретара на Министерский Съвѣтъ:

С. Константиновичъ.

Вѣрно за Началника на Отдѣлението:

И. Наумовъ.

Това е рѣшението на Министерский Съвѣтъ. Това рѣшение е подигнато послѣдствие на единъ докладъ отъ Министра на Правосъдието до НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО. Този докладъ гласи така:

На първообразното съ собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, написано: «на Министерския Съветъ.»

АЛЕКСАНДРЪ.

Докладъ до Негово Височество Княза.

Господарю!

Като земамъ въ внимание, че града София отъ икономическа точка зрѣние, стои въ едно изключително положение спрямо другитѣ градове въ България, че поради труднитѣ му съобщения и лишаване отъ достатъчно число удобни жилища — животътъ, квартиритѣ, и всичко друго е твърдѣ скъпо — че чиновниците въ градъ София, като служещи въ столицата на Княжеството сж принудени да правятъ повече разноски, отколкото другитѣ чиновници въ провинцията, и като земамъ предъ видъ, че заплатата на служащитѣ въ Столицата, съразмѣрно съ онази на чиновницитѣ въ другитѣ градове сж неудовлетворителни, както и ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО бѣхте благоволили да забѣлжите, за това, имамъ честь най-покорно да моля ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО, да благоволите да разрѣшите слѣдующитѣ мои предложения.

Ст. I. Да благоволите да увеличите заплатитѣ на чиновницитѣ на правосъдието, служащи въ Столицата въ размѣръ, какъвто ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО ще благоволите да опредѣлите.

Ст. II. Да благоволите, щото тѣзи сумми да се зематъ отъ извънреднитѣ сумми по бюджета на Министерството на Правосъдието (§ 10 ст. 5).

Смъзъ Господину на ВАШЕ ВИСОЧЕСТВО най-покоренъ и вѣренъ служителъ:

Управляющій Министерството на Правосъдието.

Министръ на Външнитѣ Дѣла и Исповѣданията:

(Подписъ). Д-ръ Вълковичъ.

Този докладъ е далъ причина, да се въведе въпроса въ Министерския Съветъ, и Мин. Съветъ е направилъ постановление, което прочетохъ сега. Другъ отговоръ нѣма да дамъ.

Дуковъ: Азъ мисля, че имаше въ интерпелацията, да ли сж земали квартирни и ония чиновници, които сж имали свои помѣщения.

М-ръ Начовичъ: И тѣ сж земали и именно на основание доклада до НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, въ който се казва: (чете го. Виджъ по горѣ.)

Именно тѣзи сж причинитѣ, които сж подигнали този въпросъ, и ако да се минуватъ въ причинитѣ искания подъ думата «квартирни», но въ доклада не се казва, че само

тѣзи, които нѣматъ собствени помѣщения да получаватъ квартирни; понеже въобще животътъ е скъпъ, и чиновницитѣ сж принудени да правятъ по голѣми разноски. За туй се отпущатъ както на едни, така и на другитѣ.

Дуковъ: До колкото разбрахъ, излиза, че Министерския Съветъ е рѣшилъ, а послѣ е послѣдвалъ, единъ указъ. Но азъ знамъ, че отговаря министъра, който е направилъ доклада.

Този докладъ е направенъ отъ г-на Д-ра Вълковича, който за жалостъ най-много пари е пражосалъ. Казва се, че причината била, защото квартиритѣ биле скъпи; но азъ не виждамъ тука квартиритѣ да сж скъпи. Тия пари, които така пражосватъ, сж събирани отъ хората, които голи и боси цѣль денъ по пѣка се трудятъ, за да извадятъ малко произведение и да си платятъ даждието. Сега да погледнатъ тия хора какъ се харчатъ паритѣ. Ако нѣкои не даде 20 пари, принуденъ е околийскій началникъ да пише нѣколко пжти на общината, за да не остава недоборъ. И когато се събиратъ съ такива мжчнотии, населението вижда, какъ г-да министритѣ ги харчатъ. Наистина, ако бѣше само на онѣзи, които нѣматъ свои домове, тогава е друга работа. Но тука се зима отъ хора, които нѣматъ царвули на краката си, и се расходватъ отъ хора, които имжтъ по двѣ и три кжщя. Ако бѣше за ония, които нѣмжтъ помѣщение, не щѣхъ да продума. Ако погледнемъ особено г-нъ Д-ръ Вълковичъ какъ е расходвалъ паритѣ, ще глѣдаме прѣвъ вежди. Бившето Народно Събрание, което бѣше отъ чиновници, съ всѣко благодарение прие заплатитѣ на чиновницитѣ безъ квартирни, макаръ и тогава да бѣха квартиритѣ скъпи. Както и да е, азъ питамъ бюджетътъ, вотиранъ отъ Нар. Събрание, да ли е законъ или не? Задължителенъ ли е за г-да министритѣ или не? И, ако е задължителенъ, защо не го изпълняватъ точно? Умѣстно ли е, и праведно ли е човѣкъ да стои въ собствената си кжща, и да му плащатъ пари за кирия? Ако бѣше за ония, които си нѣматъ помѣщения, тогава разбирамъ; но тука се плаща кирия и на Негово Високопреосвященство Митрополита Мелетия, който живѣе въ общинскій домъ. Освѣнъ това тия, които получаватъ квартирни, не плащатъ даже и данѣкъ. Азъ мисля, че тойзи, който не плаща данѣкъ, не можемъ да го наречемъ българскій гражданинъ. Както и да е, поне и за напрѣдъ да отблѣснемъ квартирнитѣ, и да искажемъ съжалѣние за немилостиво похарченихъ пари; а за напрѣдъ г-да министритѣ да се съобразяватъ съ законитѣ, които сжществуватъ.

М-ръ Начовичъ: Г-нъ Дуковъ нападна г-на Вълковича, като каза, че той е похарчилъ държавни пари. Г-на Вълковича нѣма тука да се защити самъ; и за това азъ моля

г-на Дукова, да искаже, гдѣ е пражосвалъ г-нъ Вълковичъ държавни пари.

Аневъ: Азъ мисля, че въпросътъ е рѣшенъ въ едно отъ минжлитѣ засѣдания, когато г-нъ М-ръ на Финанситѣ направи предложение да се утвърди $\frac{1}{12}$ часть отъ бюджета; а сжщо и въ бюджетарната коммисия се прие, да се унищожатъ тѣзи квартирни. За туй въпросътъ се рѣшава само по себѣ си и да минемъ на дневенъ редъ.

Дуковъ: Азъ сега нѣма да казвамъ, гдѣ е пражосвалъ г-нъ Вълковичъ държавнитѣ пари, защото рѣшихме, да се избере една коммисия, която ще разглѣда всичкитѣ смѣтки по строителната часть, и тогава самъ г-нъ М-ръ на Финанситѣ ще се увѣри.

М-ръ на Финанситѣ Начовичъ: До като се избере коммисията, ще минжтъ нѣколко дена, и до когато се рѣши въпроса, ще мине цѣла година, защото вѣроятно само въ идущата сессия ще може да се представи резултата на издирванията на коммисията. Азъ не можъ обаче да остава такава клѣвета противъ единъ бивший мой събратъ, че е пражосвалъ пари; за това, искамъ отъ г-нъ Дуковъ дано още въ идущето засѣдание каже, кждѣ е пражосвалъ пари г-нъ Вълковичъ. Когато той е билъ М-ръ на Общитѣ Сгради, въ негово врѣме не сж се пражосвали пари, а напротивъ сж се правили икономии и се е въвело редъ. Това всички го знаеме и може лесно да се докаже.

Дуковъ: Г-нъ министръ иска да му кажъ, гдѣ е пражосвалъ г-нъ Вълковичъ пари. Отъ доклада, който прочете той, се вижда, че г-нъ Вълковичъ е билъ причината за тѣзи квартирни; това е първий фактъ. Послѣ известно е, че той е харчилъ сумми на горѣ на долѣ, безъ да иска разрѣшението на Държавний Съвѣтъ, споредъ както гласи устава на Държавний Съвѣтъ. Незная, да ли правилно сж се израсходвали или не; но това е незаконно, защото не е земалъ мнѣнието и разрѣшението на Държавний Съвѣтъ. Азъ незная, какво иска г-нъ министръ още да му доказвамъ, когато фактоветѣ сж на лице. Но както и да е желателно е за напрѣдъ поне да не се пражосватъ народнитѣ пари; а похарченото е еднажъ отишло и нѣма да се върне.

М-ръ Начовичъ: Това е направено по рѣшението на Минист. Съвѣтъ. Кой го е подигналъ, това е другъ въпросъ. Тука има едно постановление на Мин. Съвѣтъ, което оправдава г-на Вълковича.

Д-ръ Цачевъ: Който е прочелъ протоколитѣ на Нар. Събрание, ще е заблѣжилъ, че много пжти г-нъ Дуковъ е говорилъ за неправилното израсходване на държавни пари. Азъ моля г-на Дукова, да не говори въ общъ смисълъ, ко-

гато се касае до расходване на пари; и азъ му съмъ казвалъ, че ще бждъ първий, който ще го поддържа, но само тогава, когато той укаже на единъ фактъ и направи единъ запросъ; и азъ крайно съжалѣвамъ, че единъ Нар. Представитель говори, че г. д-ръ Вълковичъ неправилно израсходвалъ пари, безъ да той покаже, колко именно е израсходвалъ.

Дуковъ: Г. Цачевъ не се съгласява съ мене, за да ме подкрѣпи; но азъ не се нуждаю отъ неговото подкрѣпяне. Тука азъ указвамъ на единъ фактъ, че г. Вълковичъ е направилъ доклада за квартирнитѣ, и той е израсходвалъ пари, безъ да се е съобразилъ съ Устава на Държ. Съвѣтъ. Г. Цачевъ знае, че НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО тържественно е заявилъ въ манифеста си, че парата остави на расположе-нието на Нар. Събрание, а не на кое да е лице.

Аневъ: Г. Дуковъ си напомня, че финансиалната коммисия, когато докладваше въ Н. Събрание, призна, че въ мин. година нашитѣ министри сж направили нѣкои упущения при израсходването на паритѣ; но това е произлизло отъ туй, че тогава не е имало законъ, по който да се водятъ въ такъви случаи. Днесъ обаче като приехме единъ законъ за отчетността на бюджета, азъ вѣрвамъ, че нѣма вече да се повторятъ подобни грѣшки. За това, да се неговори вече по този въпросъ и да минемъ на дневенъ редъ.

Предсѣдателъ: Вторий въпросъ на дневенъ редъ е про-шението отъ Самоковскитѣ граждани.

Шивачовъ: Понеже е въпроса за запитвания, и азъ имамъ едно запитване къмъ г-на М-ра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла. Както е известно на г-да представителитѣ, че ние приехме закона за полицейската стража, и преди 4 дена се испрати на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла. За това го моля, да съобщи на Нар. Събрание, да ли е вече утвърденъ отъ НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО или не.

Генералъ Соболевъ: Законъ не утвърденъ още.

Шивачовъ: Моля г-на М-ра, да разясни на Събранието, да ли го е представилъ на утвърждение или не, понеже преди да се предвидятъ въ бюджета нуждитѣ сумми, трѣба да се знае, да ли е утвърденъ. И моля Нар. Събрание, да помоли г. М-ра на Вжтрѣш. Дѣла, да съобщи на Събранието преди вотира-нето на бюджета, че този проектъ е утвърденъ.

Аневъ: Наистина, желателно е да се знае, и моля г-на предсѣдателя да ни каже, вотиранитѣ закони: за отчетно-стѣта на бюджета, смѣтната палата, банката, мака, черков-ния уставъ и прочее, преписани ли сж, и испратени ли сж въ Министерството, за да ги представи на НЕГОВО ВИСО-ЧЕСТВО на утвърждение? А така сжщо и закона за полицей-

ската стража, който е единъ отъ ония закони, за полаганьето въ дѣйствиe на който се чувствува нуждата.

Председателъ: Мож да съобщя на Нар. Събрание, че законопроектитѣ: за отчетността на бюджета, за смѣтната палата, за банката, за полицейската стража, за конвенцията мѣжду Сърбия и България, за чергония уставъ, за мака, — тѣ сж, зная положително, испратени на надлѣжнитѣ министерства. Остава още законопроектъ за десѣтка, който сега го преписватъ, и щомъ се препише, ще се испрати.

Шивачовъ: Азъ пакъ моля покорно г-на Министра, да отговори, да ли е представилъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО законопроектъ за полицейската стража или не, понеже преди 4 дена му е испратенъ, и той сега ще трѣба да бѣде утвърденъ, преди вотираньето на бюджета.

Генер. Соболевъ: Я уже сказалъ, что не утвержденъ еще; въ понедѣльникъ буду имѣть докладъ и представляю его.

Шивачовъ: Още едно нѣщо. Както знаете на 29 мин. мѣсецъ, послѣдствие на интерпелацията на г-на Манафова, стана едно рѣшение въ Народното Събрание, прието споредъ формата на г. Анева, относително отчислението на г-на Копиткина и ония други чиновници, за които не е съблюдена 5-та ст. отъ закона за чиновницитѣ. За това моля г. М-ра на Вжтрѣш. Дѣла да отговори: зель ли е нѣкои мѣрки за това или не?

Аневъ: Азъ мисля, че г. Министръ-Президентъ може по послѣ да отговори за това, тъй като г-нъ Шивачовъ прави запитване, и Министрътъ не е длъженъ веднага да му отговори, а може да направи това въ едно отъ идущитѣ засѣдания.

Председателъ: Ще ли г. Министръ на Вжтр. Дѣла да отговори сега на това, което пита г. Шивачовъ?

Генер. Соболевъ: Я собственно незнаю, что желаетъ г. Шивачевъ; хотя, согласно внутренняго правилника, каждому депутату дозволяется дѣлать запросы министрамъ, но нигдѣ въ немъ не сказано, что Министръ обязанъ отвѣтити на всякій вопросъ. Есть случаи, когда Министръ самъ не можетъ отвѣтити. Этотъ вопросъ относится ко всѣмъ министрамъ, а не только ко мнѣ; поэтому я прошу отложить его дабы отвѣтило Министерство. Прошу г-на Шивачева внимательно прочесть 22 чл. правилника.

Шивачовъ: Азъ имамъ нужда да четъ правилника, защото той е на лице и всѣкой го знае. Азъ питахъ г-на Министра-Президента, и той споредъ правилника е длъженъ да ми отговори. Но, ако сега нѣма време и желае въ друго засѣдание да отговори, то азъ имамъ нищо противъ това.

Д-ръ Цачевъ: Г. Аневъ твърдѣ добръ каза: Г-да представителитѣ иматъ право да запитватъ, но г-да министритѣ не сж задължени да отговорятъ въ сжщото засѣдание. Слѣдователно, г. Министръ-Президентъ каза, че ще отговори на г-на Шивачева, и той трѣба да се задоволи съ това. Ако не му отговори до затваряньето на сесията, тогава има право, но сега нѣма никакво право да настоява, и азъ моля да се прекратятъ дебатитѣ по този въпросъ. (Гласове: на дневний редъ).

Председателъ: Както е извѣстно на г-да представителитѣ, за днесъ остана да се разглѣдва прошениято отъ Самоковскитѣ граждани. Г. Докладчикъ на прошетарната коммисия да го прочете.

Докл. Бошнаковъ: Това прошение се чете въ мин. засѣдание и остана послѣ да се разисква. Просителитѣ явяватъ, че преди да се опредѣли границата на Источна Румелия, преди да бѣде Босна и Херцеговина подъ управлението, което е днесъ, тѣ имали своята индустрия въ добро състояние, отъ която се поминували. Отъ това врѣме насамъ тѣхния поминъкъ много намалѣлъ, толкова повече, че тѣхнитѣ произведения не се употребявали за нашитѣ войски, и молятъ Народното Събрание, да земе въ внимание тѣхната молба, и да постанови, щото въ бѣдѣше да се зематъ мѣстнитѣ имъ произведения за войската. Нар. Събрание нека рѣши, каквото иска.

М-ръ Начовичъ: Азъ ще съобщя на г-да представителитѣ, че желанието на Самоковцитѣ относително до обмундированьето на войницитѣ се е съблюдало до сега; сирѣчь при равни условия давало се е предпочтение на бѣлг. произведения за обмундированьето на войската. Азъ помня, че онѣзи година стана търгъ за доставление на сукна; на него се явихъ фабрикантитѣ отъ Сливенъ, и Министерството рѣши, да отпустне при равни условия, всичкото количество сукна на тия бѣлгар. производители. Но фабрикантитѣ изявихъ, че не сж въ състояние да доставятъ всичкото количество и искахъ само половината. Правителството имъ направи тия улеснения и постанови, да се вземе отъ тѣхъ частъта, която тѣ можаха да доставятъ. Сега, ако не се е взело нѣщо отъ Самоковци, причината не е у Министерството, но вѣроятно, че тѣ или не сж се представили на търга, или пакъ тѣхнитѣ произведения не сж били на височината на нуждата. Слѣдователно, това което тѣ желаятъ, правителството го съблюдава.

Д-ръ Цачевъ: Азъ мисля, че никой отъ Васъ г-да, не ще да бѣде наклоненъ, да не се спомага нашата промишленостъ. За това въ частно засѣдание вчера 25 депутати

говорихме върху този въпросъ, и азъ мисля, да се помоли правителство на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, да обърне внимание върху този важенъ въпросъ, и Народното Събрание да постанови щото шаяци или сукна, които сж нужни за войската, при равно качество съ 10% по скъпо, да се предпочитатъ нашитѣ произведения, отъ колкото странитѣ произведения. За щото другояче азъ не вѣрвамъ, че ще може нашата промишленостъ да успѣе.

Шивачовъ: Азъ искахъ да отговоря на г-на М-ра Начовича, че твърдѣ е възможно, до колкото зная, това което казва, но на практика е свършено противно. Именно Сливенската фабрика е зела $\frac{1}{2}$ отъ всичкото число материи, които сж нужни на Военното Министерство, и за останалата половина тя е казала, че не може до мѣсець октомврий да я свърши, и за това моли Военното Министерство, съ нови условия да имъ отстъпи другата половина до януарий или погъсно. Военното Министерство е отказало тази просба на представителя на Сливенската фабрика и слѣдъ нѣколко време съ подългъ срокъ и съ сжщитѣ условия ги е дало на другъ единъ — името не помня.

Други още фактове потвърждаватъ, че въ практика свършено не е така. Именно съ единъ приказъ отъ 24 януарий §. 6 се казва така (чете): Въ видъ на това, че приготвение отъ шаякъ рубахи съ дебели и хубави качества шаякъ, става твърдѣ скъпо, и ризи, които сж приготвенни изъ ефтинъ шаякъ, за неговата неграйностъ пренасватъ се твърдѣ скоро, за това рекомандува се на командири на дружинитѣ повече отъ този шаякъ дрѣхы да не се правятъ, а да исписватъ отъ доставчика на това Министерство Смирнова башлично сукно, което по представениятъ образецъ било много поевтино и пограйно. Доставчика на Министерство му е представилъ 2 образци, отъ които единъ струвалъ 1 рубла 20 копейка, и други 1 руб. 15 коп. съ доставка до София, широка до 2 аршина, и за образецъ да се обръщатъ къмъ сжщиятъ Смирновъ.» Послѣ на свършетка казва: че за напръдъ щело да се направи едно дено въ Русчукъ и Шуменъ и тамъ щели да зематъ дружини въ вѣсточнийтъ отдѣлъ своитѣ потребности. Че българскитѣ шаякъ да бжде понетраенъ отъ башличкото сукно, до колкото азъ зная, това е свършено противно. Послѣ може да кажете, че се само «рекомандуватъ,» но то значи за единъ началникъ, колкото една заповѣдъ.

При всичко че това е повѣжлива форма, но дружинний командиръ воля неволя е принуденъ, да купува Русско сукно а не български шаякъ.

Има много подобни фактове, че на Българинъ се правятъ такива мъчнотии при лицитации, щото вторийтъ пжтъ да се невялява. Има нѣколко случая. Имало случай за нѣкой си Дончоглу за чизмитѣ и много други, които считамъ за излишно да ги изчислявамъ.

Азъ считамъ за нужно, щото сичката българска войска да се обмундирва съ чисто българска материя: за това да се приеме слѣдующе рѣшение: «За напръдъ българскитѣ войски да се обличатъ исклучително отъ мѣстна българска материя.»

М-ръ Генералъ Соболевъ: Я хочу сдѣлать замѣчаніе относительно одного слова: «рекомандување» сказалъ г-нъ Шивачовъ было равносильно съ «приказаніемъ». Въ военномъ вѣдомствѣ употребляются слова: предписываю, приказываю, предлагаю; и когда рекомандуется, то еще не значить — безусловно приказывается. Всякій начальникъ, если ему что рекомандуется, можетъ дѣлать, но не обязанъ безусловно дѣлать. Это просто съвѣтъ.

Министръ Начовичъ: Колкото и да е желателно, Българскитѣ войски да могатъ да се обмундироваатъ съ мѣстни произведения, то не трѣба да забравяме, че нашата индустрия не е въ състояние да достави нужното количество и качество стоки за това обмундирование. А ако би да се направи таково постановление, каквото се предлага, то ще трѣбва да се правятъ много ид-голѣми разноси, отъ колкото се правятъ сега. Военното Министерство и Министерский Съвѣтъ сж съблюдавали онова, което искатъ г-да представителитѣ. Г-нъ Шивачовъ самъ потвърди, че оная година, офертитѣ на Сливенската компания биле приети, и че ако бѣха били тѣ въ състояние да доставятъ всичкитѣ количества въ опредѣлений срокъ, тѣмъ щеше да се отдаде всичкото нужно количество. Слѣдователно, противъ Министерството не може да има никакъвъ упрекъ въ това отношение. Министерството е постигнито патриотически. Сега за насърчване на нашата индустрия не може да се постанови, че трѣбва да се обмундирва нашата войска исклучително съ българскитѣ произведения, защото българската индустрия не е въ състояние да достави всичкото количество въ желателното качество, и това постановление ще остане мъртва буква, или пакъ ще докара по-голѣма повреда. Азъ мисля, че сега като имаме Министерство на Търговията и Земледѣлието, ще може да се взематъ мѣрки, за да се усъвършенствува нашата индустрия и да се тури въ положение да удовлетворява съ време нуждитѣ на българската войска. Народното Събрание добръ ще направи, да отпусне потребни срдѣства, за да се отворятъ индустриални училища, въ които нашитѣ млади да се усъвършенствуватъ въ промишлеността.

Нашитѣ хора нѣматъ понятие отъ усъвършенствованията, които сж станали въ другитѣ държави по тая частъ, за това е необходимо, преди всичко, да имъ се покажатъ тия усъвършенствования. Това може да стане чрезъ отваранъето на практически занаятчески и индустриални училища. Отъ друга страна Народното Събрание прие законътъ за банката, която ще подпомага българската индустрия съ пари и капиталъ и ще докара онова, което всички желаемъ. Нѣ да се правятъ неприспособими постановления, които сж вредителни за хазната, това не може да сатне. За това нека и за напредъ се практикува това, което се е правило до сега, сирѣчь да се дава предпочитение на българското произведение тамъ, дѣто е възможно. По нататъкъ ако отиде Нар. Събрание, то ще се раскае, защото ний за сега нѣмаме нито достаточни сили, нито достаточни фабрики, нито пакъ хора, които сж въ състояние да произвеждатъ добри матери, за да се облича българската войска отъ тѣхнитѣ произведения. Вие знаете, какъ се работи у насъ шеяка: една фамилия изработва въ година единъ или два тона, и съ такава индустрия искате да обличате 15,000 души войска! Кой може да гарантира че всичкитѣ тия шеяци ще бждатъ еднакви и отъ едно качество? И послѣ, трѣба да се ходи да събирате шеякъ отъ село на село, отъ къща на къща, за да може да се обличе войската! Кой Българинъ не желае, да се подигне българската индустрия; нѣ това не може да стане изведнажъ и ще е смѣшно да искаме невъзможни работи. Нека се отпусне въ бюджета сума за основание на индустриални и землѣделчески училища, и въ нѣколко години, съ помощта на банката ще могатъ да се основатъ добри клонове на разни индустриални предприятия въ България. На сила не може да се постигне нѣщо добро; на сила индустрия не се съставлява. Има по-богати държави отъ насъ, има държави съ милиони жители, които се стараятъ да надвиятъ индустриитѣ на съпорницитѣ си, и не сж въ състояние да го направятъ, понеже индустрия въ 24 часа не става. Тя има особенни условия, за своето раждане и преуспѣяване; за това нека вървимъ по правилния пѣтъ. Г-нъ Аневъ направи предложението, щото Министерството при сжщитѣ условия да предпочита българскитѣ произведения. На това съмъ съгласенъ. Нѣ предложението на г-на Шивачова не може да се приеме, защото Министерството ще се види принудено отъ обстоятелствата да не го слѣдва, ако то се приеме отъ Събранието, защото не ще да е выгодно за съкровището.

Аневъ: Въ допълнение на думитѣ на г-на Д-ра Цачева ще кажъ, че въ вчерашното частно засѣдание на председателя, въ което г-нъ Министръ не можеше да присжт-

ствува, стана дума за обличане на солдатитѣ съ мѣстний шаякъ. Развиха се въ това засѣдание разни теории. Нѣкои казваха, че ако обличаме нашитѣ солдати съ вънкашни шаяци, съ това ще се насърчи духътъ на нашитѣ Българи, за да приготвяватъ такива шаяци, които ще могатъ да конкуриратъ съ външнитѣ произведения, и тогава нашето министерство ще ги предпочита. Друга теория имаше, че ако не съществуваха капитулациитѣ, та да можеше да се налага по-високо мито на външната материя, то щѣше да е по-добрѣ за нашата индустрия. Отъ това по-богатитѣ щѣха да се ползватъ, а по-малко богатитѣ щѣха да се мъчатъ да направятъ нѣщо по-добрѣ, за да може да се развие нашата индустрия. Послѣ имаше друга теория, че трѣбва всячески да се грижимъ, да развиваме индустриалний духъ. Напр. като се обяви, че нашата войска ще се обмундирва съ наши шаяци, то може да земе доставлението на тѣзи материи Сливенската фабрика, която е най-богата; и слѣдъ време други ще се помъчатъ, за да доставятъ нужното количество материя за нашитѣ солдати, и че съ това ще се развие индустрията, и съврѣменно хората ще виждатъ нуждата за сгрупиране или сдружаване за предприятия съ по-големѣ цѣли. Финанциалната комисия въ доклада си по банката каза, че Министръ на Финанситѣ трѣбва да се погрижи да се учреди такъвъ институтъ, който да подпомага по малката индустрия и индустриалната търговия. Въ такъвъ случай ще знаятъ тѣзи хора, по-малкитѣ търговци, че ако иматъ нужда, да зематъ една извѣстна сума за нѣкоя работа, има отъ гдѣ да я намѣрятъ. За такъвъ институтъ трѣбва да се погрижи Финанс. Министерство, отъ когото (институтъ) малкитѣ индустриали да си заематъ извѣстни сумми, за да могатъ да конкуриратъ съ по-богатитѣ. Найсетитѣ дойдохме до такова приятно заключение, че на всѣкой начинъ г-нъ Военний Министръ да предпочита нашитѣ шаяци и за качеството да не настоява толкова. Г-нъ Бошнаковъ каза, че всетаки трѣбва да се тури извѣстна гаранция, щото при равни условия да се предпочитатъ нашитѣ произведения. Но ако качеството е много долно, и разликата на цѣната е много голѣма, то тогава трудно нѣщо е да се поиска, щото Военното Министерство да предпочита българскитѣ материи; и въ концѣ концовъ, се дойде до това заключение, че българскій шаякъ за напредъ да се предпочита съ разлика 10% по-горѣ, т. е. ако цѣната помежду вънкашнитѣ и нашитѣ материи е 10%, тогава трѣбва да се предпочита българската материя. Послѣ г-нъ Шивачовъ направи напомнѣвание и за контракта на Смирнова, а въпроса се рѣши, и азъ мисля че е излишно, да се

подига повторно този въпросъ. Може да стане само едно предложение върху измѣненіята, които трѣбва да станатъ въ този контрактъ. Прочее предлагамъ пакъ, относително обмундирванието на нашитѣ солдати, да се приеме туй: че ще се приематъ Българскитѣ шаяци съ разлика 10% и да се премине на дневний редъ.

Шивачовъ: Азъ съ голѣмо удоволствие бихъ се съгласилъ на предложението отъ г-на Цачева, подкрѣпено отъ г-на Анева и г-на М-ра Начовича.

Съжалявамъ именно, че тѣзи голѣми обѣщания на дѣло съвършено друго излизатъ. Ако земете търгове, ще намѣрите много нѣща, които едвамъ сж за полза на населението и на хазната. Но не е сега врѣме да се говори. Тукъ трѣба особено заключение да си направи чловѣкъ. Азъ знаа много случаи, че Българинъ при всичкитѣ равни условия и при всичко че желае да влѣзе въ търгове, но има такива пренятствия, че е принуденъ и билъ принуденъ да се откаже. . . Прѣди нѣколко деня нѣколко души Българи отъ Самоковъ искали да взематъ участие на едни търгове, но при равни качества били отхвърлени. Азъ ще направя оособенно запитване, и тогава г-да представители ще се убѣдятъ, че всички тѣзи думи сж само да се мине врѣмето. Но ако г-да представители сж увѣрени, че съ предложението на г-на Анева или Цачева се гарантира до извѣстна степенъ прекъсването на своеволие при купуване на тѣзи материи, то азъ си оттеглявамъ своето предложение, и остава на Нар. Събрание да рѣши, което намѣри за добро.

Предсѣдателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание да се продължаватъ тѣзи дебати? (Не желае). Отъ станалитѣ до сега разисквания се заключава, че за въпроса, който се подигна отъ прошеніето на Самоковскитѣ граждани, има двѣ предложения:

Едното е отъ г-на Д-ра Цачева и другото отъ г-на Шивачова. Азъ бихъ молилъ г-на Д-ра Цачева, да прочете своето предложение, за да се тури на гласуване. Желателно е г-да представители, когато правятъ предложения, да ги иматъ записани и готови, за да не губимъ врѣме.

Шивачовъ: Моето предложение е готово. Ако позволи г-нъ предсѣдателъ да го прочета.

Предсѣдателъ: До гдѣто г-нъ Цачевъ напише своето предложение, което е първо на редъ, азъ мисля, ще можемъ да преминемъ на другъ въпросъ отъ дневния редъ. Подиръ прошеніето отъ Самоковскитѣ граждани, остава да се рѣши въпроса за доставчика на военнитѣ вѣщи г-на Смирнова. (Гласове: Той е рѣшенъ).

Шивачовъ: Вижда ми се чудно, че нѣкой г-да желаятъ да наложатъ своето рѣшение отъ частно засѣдание на Нар. Събрание.

Отъ Нар. Събрание зависи, какъ да рѣши този въпросъ. Г-нъ Д-ръ Цачевъ го рѣшилъ тѣй или инакъ, то въ Нар. Събрание всеки е свободенъ да искаже своето мнѣние, и не може да се каже, че е рѣшенъ този въпросъ.

Д-ръ Цачевъ: Народнитѣ представители сж свободни; тѣ могатъ да размишляватъ върху всички въпроси частно или въ камера. Народнитѣ представители си съставиха едно положително мнѣние върху този въпросъ въ едно частно засѣдание. Че то не било угодно на г-на Шивачова, то не е моя работа. Тамъ бѣха 25 души, слѣдователно тѣзи сж съгласни съ това рѣшение, и г-нъ Шивачовъ може да направи своето.

Марко Велевъ: Въпроси, които се разискватъ въ частни засѣдания, не сж задължителни за Нар. Събрание.

Тука сме 40 души и тамо бѣхте 25. (Съгласие.)

Аневъ: Наистина, че г-нъ Д-ръ Цачевъ направи малка погрѣшка, като каза, че рѣшихме, на мѣсто споразумѣхме се. Ний се споразумѣхме въ вчерашното частно засѣдание, но това не може да се земе като рѣшение, защото мнозина не знаятъ, какво се е говорило тамъ. Тамо стана дума за Смирнова и неговиятъ контрактъ и се дойде до слѣдующето заключение: че срокътъ на контракта за Смирнова се оставя до 4 или 5 години, до когато е сключенъ. Но всички стоки или принадлежности, които ще испраща за българскитѣ офицери, тии колета въ Ломъ или Варна или гдѣто ще бжде, може да се пломбиратъ и да се испращатъ до туркашний митарственъ пунктъ.

Тамъ ще стане справка и ще се преглѣдатъ и ще става единъ списъкъ за тѣхъ. Послѣ се каза, че трѣба да се плаща слѣдующето мито, и на конецъ на годината ще става смѣтка, колко се проводиха разни принадлежности за нашитѣ офицери, и за тѣхъ ще му се възвърне запладеното мито.

Той може да внесе каквото ще тукъ, а само за внесени за нашитѣ офицери стоки, ще му се възвърне митото. Слѣдъ истичание на този контрактъ, той не трѣба да се подновява, и подобни привилегии и контракти за въ бѣдѣще не трѣбва да се даватъ безъ предварителното съгласие на Нар. Събрание.

Шивачовъ: Тѣй като г-нъ Аневъ обясни на г-на Цачева работата, вѣрвамъ, че той се увѣри на пълно, че частнитѣ споразумѣния не сж задължителни за Нар. Събрание. За това не желая, по този въпросъ да се говори.

Въ миналото заседание говорихме твърдѣ много върху този въпросъ, и не остава друго нищо да кажж; (Исчерпано е!) освѣнъ че самото Военно Министерство се увѣри, че г-нъ Смирновъ на мѣсто да продава по евтино, продава около 10—12% по скжпо, отъ колкото продаватъ други Евреи или спекуланти. (Исчерпано!) Г-нъ Цачевъ обича ли да се говори или не, то има малко значение. (Исчерпано е!) Моля г-на председателя да каже, да ли ми е позволено да говоря, или може ли г-нъ Цачевъ по кефътъ му да възпира говорящитѣ. (Председателъ: Говорете!) Нека се произнесе Събранието, дали можж да си искажж своето мнѣние или не? (Исчерпано е!)

Председателъ: Всѣки представителъ е свободенъ да си исказва мнѣнието, и г-нъ Шивачовъ като такъвъ е съвършено свободенъ да искаже своето мнѣние. Той не трѣба да се сърди на г-на Д-ра Цачева, защото и г-нъ Шивачовъ употребява въ много случаи сжщитѣ маневри, както и г-нъ Цачевъ. (Веселостъ).

Шивачовъ: Има правилниотъ и може г-нъ председателъ да му забѣлжжи.

Председателъ: Забѣлжзвамъ на г-на Д-ра Цачева, да не прекъсва г-на Шивачова.

Шивачовъ: Благодаренъ съмъ. — Извѣстно е на г-да представителитѣ, какъ е станалъ този контрактъ, и всичката преписка се разглѣда въ бюджетарната комисия. Негова милостъ г. Смирновъ недоволенъ отъ това, че не плаща мито, и че му дали една стая за магазинъ въ Военното Министерство, но въ сжщо врѣме (Исчерпано е! Шумъ) недоволенъ още да се пишатъ прикази по неговия кефъ за сукната и т. н. (Исчерпано е!) (Предс.: Моля г-на Д-ра Цачева да не прекъсва своятъ другаръ). — Недоволенъ отъ всичкитѣ привилегии, които се даватъ, Г-нъ Смирновъ е направилъ докладна записка, гдѣто като изчислява, на каква сума ще да дава на дългове на офицеритѣ, иска да му се даде извѣстенъ авансъ за гаранция, че офицеритѣ ще заплатятъ дълговетѣ си, като се основава на това, че неговитѣ пари не принасяли никаква полза, които стоятъ у офицеритѣ. Именно въ вслѣдствие на това г-нъ Военный Министръ добръ е постъпилъ, като е казалъ, че ни единъ грошъ не може да му се отпусне; и заповѣдалъ на началника на западния отдѣлъ, да се състави една комисия, и отъ рапорта на тази комисия се вижда, че именно единъ мундиръ заедно съ панталони у Смирнова струва 198 л.; когато ушитъ у честенъ чловѣкъ отъ материя купена у г-нъ Смирнова излиза за 175 лева. То е около 24 лева разлика, или както казахъ и понапрѣдъ, близу 12% повече.

Ако прибавимъ още мито 8%, то ставатъ 20% и още нѣколко проценти за магазинъ, ще станатъ около 25% съ които продава Смирновъ по скжпо отъ другитѣ търговци.

Пита се, каква полза излиза отъ тази привилегия на търговеца, за офицеритѣ? Азъ имамъ едно писмо отъ единъ български офицеринъ, който на дълго и широко расправя, че на мѣсто да спомага Смирновъ на офицеритѣ, послѣднитѣ сж принудени да купуватъ скжпо и скжпо отъ него. (Исчерпано е!) То никой отъ търговцитѣ не е въ състояние да купува подобни материи, като знае, че Смирновъ се ползува съ около 20%, и разбира се, че може да конкурира съ другитѣ; и щомъ види, че другъ продава по евтино, той може да сваля своитѣ цѣни отъ 100 гроша на 90 и по-надолу, защото той ще бжде всѣкоги въ състояние да конкурира съ другитѣ търговци. За това като съмъ увѣренъ, че полза отъ тѣзи привилегиирани търговци нѣма, но че сж даже вредителни, азъ предлагамъ да унищожимъ този контрактъ, и за напредъ да се не даватъ никакви подобни привилегии. Г-нъ Смирновъ е свободенъ да донася всѣкакви стоки, но да си плати установеното мито. Това е моето предложение. (Исчерпано е!)

Бошнаковъ: Помните г-да представители, мисля, че г-нъ Военный Министръ указа причини, по които направи Министерский Съвѣтъ постановление за привилегиитѣ и правата на г-на Смирнова за доставление на обмундировка на офицеритѣ.

Този въпросъ се разглѣда въ бюджетарната комисия, и тя намѣри за добръ, да разглѣда всичкитѣ книги относящи се до този въпросъ, които г-нъ министръ достави на комисията.

Въ присѣдствието повече отъ 20 души представители, въ които бѣше и г-нъ Шивачовъ, прие се, да се рѣши въ Нар. Събрание измѣнението на контракта, тъй както го представи г-нъ Аневъ.

(Шивачовъ: Азъ не съмъ се съгласилъ!) Именно Смирновъ да се задѣлжи въ бжджще, да заплати всичкото мито на българското правителство за стокитѣ, които не сж исключително за обмундирование на българскитѣ офицери. Излишно е да продължаваме този въпросъ, и желатъ бихъ, Нар. Събрание да се произнесе върху него тъй, както и г-да представителитѣ въ частно заседание намѣриха за добръ, то е, г-нъ Смирновъ да плаща всичко мито, освѣнъ за ония вѣщи, които служатъ исклучително за обмундирование на офицеритѣ. То се говори, а ний дойдохме до едно споразумѣние. (Гласове: Прнето!)

Аневъ: Азъ до колкото помня, г-нъ Шивачовъ вчера, въ частното заседание остана съгласенъ, и азъ се чудя, защо прави днесъ ново предложение. За този въпросъ се говори снощъ, и дойде се до това споразумѣние, за което се говори сега, и което имахъ честь да формулирамъ.

Остава да се направи едно малко измѣнение въ контракта на Смирнова. Че нашитѣ офицери иматъ единъ малъкъ авантажъ да купуватъ отъ Смирнова, въ това ще бжде, вѣрвамъ, и г-нъ Шивачовъ увѣренъ; защото тии не сж длъжни да платятъ изведнѣжъ своитѣ униформи, а всѣки 3 мѣсеци една извѣстна частъ имъ се спира отъ тѣхната плата, и тѣй въ продължение на годината, безъ да се осѣтятъ, исплащатъ своитѣ униформи. И като попитахъ г-нъ Военный Министръ, да ли е длъженъ всѣки офицеръ да купува отъ Смирнова, то чухме, че всѣки е свободенъ да си купува гдѣто ще, а не е задълженъ да купува у Смирнова. Следователно не трѣба да се страхуваме, че българскитѣ офицери ще купуватъ по скъпо отъ Смирнова; комуто понася, ще заржча у него, и е всѣки свободенъ да направи своитѣ поръчки и при нѣкой «Яйтелесъ» или другъ нѣкой. За това да се приеме това предложение, което направихъ, и да минемъ на дневний редъ. (Съгласие.) (Гласове: Исчерпано е!)

Шивачовъ: (Исчерпано е!) Какво споразумѣние е станало, азъ нѣма да говоря. (Гласове: Исчерпано е!)

Председателъ: Моля г-да представители, да не прекъсватъ г-на Шивачова.

Шивачовъ: На г-на Анева ще да кажж, че това съглашение не е задължително за Нар. Събрание, и освѣнъ това когато една коммисия избрана отъ Военното Министерство доказа това, че Смирновъ продава по скъпо, то нѣма нужда да го доказвамъ. Г-нъ Аневъ е по специалистъ въ това отношение. Именно, че помъ единъ чловѣкъ има привилегия, не може другъ да купува и продава за сжщата цѣна; това е фактъ, който е твърдъ ясенъ.

За това моля, да се съгласи Нар. Събрание съ моето предложение, да се унищожи този контрактъ, и г-нъ Смирновъ ако желае, да върши своята търговия; нека я върши, но да плаща установеното отъ закона мито. Това е моето мнѣние.

Председателъ: Върху въпроса за доставчика на офицерски вѣщи г-на Смирнова има двѣпредложения: едно отъ г-на Анева, а другото отъ г-на Шивачова. Моля г-на Анева да прочете своето предложение. (Аневъ: Сега!)

Тѣй като г-нъ Аневъ не е написалъ още предложението си, моля г-да представители, да обърнете вниманието си върху предложението на г-на Д-ра Цачева, направено по по-

водъ на прошенито отъ Самоковскитѣ граждани. Предложението гласи така:

«За обмундирванието на народната ни войска по възможность да се предпочитатъ български произведения и при равни качества съ 10% по горѣ».

Бобчевъ: Струва ми се, че 10% е голѣма сума; да се положи 5%, както е прието въ редъ.

Шивачовъ: Азъ ще увѣря г-на Бобчева, да бжде спокоенъ, защото работата зависи отъ това, какъ се опредѣлява качеството. Зная, че памукъ се продава единъ по 20 гр, и другъ по 22. На погледъ се вижда еднакво качество, но въ сжщность е съвършено друго качество едно отъ другото. Азъ увѣрявамъ г-на Бобчева, че чужденецъ, когато ще представи своитѣ стоки, тѣ ще изгледатъ сѣкога хубави, макаръ че de facto не сж; и български нѣма да изгледатъ никоги тѣй хубави.

Д-ръ Цачевъ: Азъ мисля, че 10% не сж много; именно защото трѣба да се направятъ жертви, за да се въздигне нашата промишленность. За това предложихъ на Нар. Събрание, да приеме 10%. Нашата промишленность другоаче не може да се развие, и безъ жертви нѣма да се постигне тая цѣль. Когато ще се развие нашата промишленность достатъчно, тогава отъ тѣзи проценти не ще има нужда.

Председателъ: Г. Бобчевъ настоява ли на своето предложение?

Бобчевъ: Настоявамъ, вѣрвамъ че сж съгласни и всичкитѣ представители.

Геровъ: Азъ се присъединявамъ къмъ мнѣнието на г-на Бобчева, понеже 10% сж много за единъ търговецъ. Трѣба да харчиме пари и на други мѣста, за училищата и др.

Председателъ: Така щото г-да представители сж съгласни да стане на мѣсто 10% — 5%. (Съгласни!) Ще прочетж повторно предложението на г-на д-ра Цачева, и подиръ ще го положимъ на гласуване. (Чете): «За обмундирование на народната ни войска по възможность да се предпочитатъ български произведения и при равно качество съ 5% погорѣ».

Приема ли Нар. Събрание предложението на г. д-ра Цачева? (Приема). Който го приема, да си дигне ржката. (Болшинство дига). Значи прието. Сега иде на редъ предложението на г-на Шивачова.

Шивачовъ: Тѣй като Народното Събрание прие това рѣшение, то моето предложение само по себе си пада. (Веселостъ). Нека онѣзи господа, които приеха, се смѣятъ, но ще дойде врѣме, когато ще се разочароватъ. Не е хубаво да се смѣятъ. (Гласове: Неумѣстна забѣлжка!).

Бобчевъ: Азъ ще отговоря на г-на Шивачева, че това не го правимъ за вѣчно; ако до година ще видимъ, че това прави нѣкое препятствие, ще можемъ да го измѣнимъ.

Аневъ: Моето предложение гласи:

1). Г-нъ Смирновъ се задължава, да плаща сѣкоги слѣдующето мито за разнитѣ стоки, които той ще внесе въ Княжеството по установления редъ.

2). Стокитѣ въ погранични митници се пломбиратъ и се преглѣдатъ на Митарственний пунктъ въ София, за да се опредѣли, кои вѣщи сѣ за офицеритѣ.

3). При свършването на сѣка година, Военното Министерство представя на Министерство на Финанситѣ, колко и какви отъ внесенитѣ стоки на Смирнова сѣ се употребили за българскитѣ офицери, и платеното за тия мито, му се повраща.

4). Контракта на г-на Смирнова, слѣдъ истичанието на срока, не може да се поднови.

М-ръ Начовичъ: Азъ мисля, че вторий пунктъ е излишенъ. Това се практикува, и тѣзи подробности, които се практикуватъ всѣки день, трѣба да се махнатъ.

Аневъ: Истина; който желае, пломбиратъ му се стокитѣ въ Ломъ, и се пращатъ въ тукашния Митарственъ пунктъ и тука внася се слѣдующето мито. Но понеже има въ контракта му, че стокитѣ съ негови пломби да бѣждатъ свободни и той може да ги провозда въ нѣкой вътрѣшенъ градъ, за това приложихъ помѣнатото.

М-ръ Начовичъ: Щомъ ще плаща мито, нѣма съмнѣние, че при идването стокитѣ на митницата, колетата ще трѣба да се отварятъ. За това и неговитѣ стоки за напредъ ще се преглеждатъ на митници, понеже Нар. Събрание ги подчинява на общий законъ за митницитѣ. Истина е, че по нѣкога се правятъ улеснения на търговцитѣ, които сѣ на вжтрѣ въ страната, които не сѣ въ пограничнитѣ градища, и за които отварянето на колетата имъ на границата е придружено съ загуби. Тѣй на пр. за специритѣ. Ако би се отваряли санджитѣ на границата, мжчно е, да се нареди пакъ добръ стоката въ тѣхъ, и да може да пжтува поната-тъкъ, безъ да се изложи на повреждане. Затова такива санджци се запечатватъ, се пломбуватъ и се преглѣдватъ отъ надлежитѣ власти въ вжтрѣшнитѣ градове. Но това е все пакъ едно преглѣждане. Така ще се прави и съ стокитѣ на г-на Смирнова занапредъ.

Шивачовъ: Прѣди, да се даде предложението на вотипание, азъ искамъ да добавя къмъ моето предложение именно, че Воен. Министерство се убѣдило, че Смирновъ недобросвѣстно продава своитѣ материали на бѣлг. офицери.

И това е фактъ, че въ послѣдното врѣме се състави за туй една комисия. (Гласове: Чухме го! Истерпано е!).

Аневъ (Чете): «1). Г-нъ Смирновъ се задължава да плаща сѣкоги слѣдующето мито за разнитѣ стоки, които той ще внесе въ Княжеството по установления редъ.

2). При свършване на сѣка година Военното Министерство представя на М-вото на Финанситѣ, колко и какви отъ внесенитѣ стоки на Смирнова сѣ се употребили за българскитѣ офицери, и платеното за тия мито му се повраща.

3). Контракта на г. Смирнова слѣдъ истичанието срока, не може да се поднови».

Предсѣдатель: Приема ли Нар. Събрание предложението на г-на Анева, по въпроса на контракта, който сжществува помежду г-на Смирнова и Военното Министерство? (Приема). Който го приема, да си дигне ржката. (Вишегласие). Значи, че е прието.

Понеже предложение на г. Шивачева е съвършено противоположно, разбира се че пада.

Шивачовъ: Азъ казахъ много пжти, че г-да квестори трѣба да четжтъ гласовѣтъ за и противъ, за да неставатъ грѣшки. Азъ ги четохъ, и тѣ бѣха помалко. (Шумъ).

Предсѣдатель: За 10 минути распускъ.

(Послѣ распускъ).

Предсѣдатель: Засѣданието се отваря на ново. Моля комисията, която бѣше натоварена да разглѣда проекта за конний заводъ и случната конюшна, да ли е приготвила този проектъ?

Геровъ: Комисията като бѣше занята съ други проекти, не можеше да разглѣда този проектъ. Заради туй да се избере друга комисия за този законопроектъ, да може да го разглѣда.

Шивачовъ: До колкото зная за тѣзи комисия, за която говори г-нъ Геровъ, нѣма особена работа. Г-нъ Геровъ е членъ въ тѣзи комисия, а и тукъ има пѣкои лица, а именно г-нъ Мецовъ и Дуковъ, които не взиматъ участие въ друга комисия. Думитѣ на г-на Герова инакъ не сѣ удовлетворителни; за това може би г-нъ Геровъ не е желалъ да се разглѣда. Но по всѣка вѣроятностъ работата е тѣй, че не имъ идѣло на смѣтка да разглѣдатъ този законопроектъ. За това предлагамъ, заявлението на г-на Герова да остане безъ послѣдствие.

Попповъ: Отъ тѣзи комисия двама улѣнове нѣма ги, именно г-нъ Теохаровъ и г-нъ Вълковичъ. Комисията остана съ двама или трима членове, какъ може да направи това. Предлагамъ, или да се допълни комисията или да се избере нова.

Дуковъ: Имамъ да кажа на г-на Герова, който каза, че останахми малко а не можахми да разгледамъ проекта и да дадемъ край на това нѣщо. За туй остава на Нар. Събрание, или да подпълни комисията, или да избере друга.

Аневъ: Вчера въ тайното заседание стана разискване върху законопроекта за конскій заводъ, и комисията се извини, че не можала да представи докладъ и се прие, да се проводи на Държавний Съвѣтъ, за да го преглѣда и въ идущата сесия да се представи на Народното Събрание.

Шивачовъ: Тѣй като отъ думитѣ на г-на Анева излиза, че се е рѣшило да се проводи въ Държавний Съвѣтъ, то нѣмамъ нищо противъ това. Но това ни наймалко не дава поводъ на г-на Герова да каже, че комисията била малка и т. н. т. Въ комисията за разгледане законопроекта за десѣтка бѣха по-вече отъ 5 души, отъ които можали да се присѣдинятъ единъ или двама на тѣзи комисия, за да разгледатъ този законопроектъ. Но ако се рѣши да се праца въ Държавний Съвѣтъ, азъ съмъ съгласенъ.

Мецовъ: Сѣщото щѣхъ да кажа, както г-нъ Аневъ.

Военный М-ръ Генералъ Каульбарсъ: Я прошу г. г. представителей, что бы не согласились съ предложеніемъ г-на Анева, прошу по тому, что дѣло коннаго завода важно и что отложить его, значитъ протакать подготовности нашей арміи къ бою.

Аневъ: Азъ ще възразя на г-на Военния М-ръ, че азъ не правихъ предложение, но просто казахъ, че вчера се разискваше този законопроектъ и всички се съгласихми, че врѣмето е късо, и комисията, която е избрана да обсъди законопроекта, не разбира много отъ тѣзи работи. И тѣй рѣши се вчера да се проводи на Държавния Съвѣтъ, да види, да ли ще отговаря на нуждитѣ на страната, и ще ли може да принесе полза за страната, а въ идущата сесия да се представи Нар. Събрание.

Военный М-ръ Генералъ Каульбарсъ: Държавный Совѣтъ, г-да, имѣлъ въ виду предложеніе объ улучшеніи коньской породы, и поэтому онъ мнѣ призвалъ и послѣ объясненія, коихъ я далъ относительно проекта, сказалъ такожде по чему Держав. Совѣтъ возвратилъ этотъ проектъ. Прошу г-на Бошнакова прочесть, что почитаемый Держ. Совѣтъ подписалъ.

Бошнаковъ: (Чете постановление на Държав. Съвѣтъ станало на 14 януарий 1883 год.).

Шивачовъ: Азъ казахъ и по-напредъ, че тѣй като споразумѣнието било, да се препрати въ Държавния Съвѣтъ, азъ нѣмамъ нищо да кажа, освѣнъ да потвърдя думитѣ на комисията, която каза, че нѣмало такива специалисти хора, да знаятъ условията на страната, и които би могли да пре-

гледатъ законопроекта за коний заводъ и случната конюшна, която ще спомогне за подобриенето на конската порода въ Княжеството. За това съмъ съгласенъ, да се проводи въ Държ. Съвѣтъ, който да го преработи споредъ мѣстнитѣ условия и въ идущата сесия, да го представи на Нар. Събрание. Отъ това ще зависи, да ли да се приеме или не.

Д-ръ Цачевъ: Тѣй като г-нъ Военный Министръ каза, че това е една налѣжѣща нужда, и тѣй като г-нъ Аневъ се съгласи да се проводи въ Държав. Съвѣтъ, за да се изучи тамъ, то да се предостави на Държ. Съвѣтъ, и неговото рѣшение да се тури въ дѣйствиe.

Шивачовъ: Азъ съжалѣвамъ, че г-нъ Цачевъ тѣй легко-мысленно приема и се съгласява съ едно мнѣние или друго. Този въпросъ се отнася до Нар. Събрание и Нар. Събрание никому не желае да даде право да го тури въ дѣйствиe. Н. Събрание желае, щото този законопроектъ да се проводи въ Държ. Съвѣтъ, дѣто има хора по специалисти, да го разгледатъ и сравнятъ споредъ мѣстнитѣ условия, и подиръ ще зависи отъ Нар. Събрание, да ли се тури въ дѣйствиe или не. Вѣрвамъ, че съ предложението на г-на Д-ра Цачева нѣма да се съгласи никой. Ако да оставями всичкитѣ работи на Държ. Съвѣтъ, тогава подобръ да не се явявами тукъ да губимъ врѣме и да харчимъ толкозъ пари.

Аневъ: Не можъ да се съглася съ мнѣнието на г-на Д-ра Цачева; защото тукъ въпроса е тѣсно свързанъ съ кесията на държавата. За това да се проводи на Държ. Съвѣтъ, да го разгледѣда и да бѣде готовъ да се представи въ идущата сесия на Нар. Събрание.

Д-ръ Цачевъ: Много пѣти съмъ ималъ случай въ нашата сесия да слушамъ отъ г-да представителитѣ, че иматъ пълно довѣрие въ Държ. Съвѣтъ, тѣй като то е едно учреждение по изборъ. Сега азъ за това направихъ таково предложение, защото се указва една налѣжѣща нужда. И тѣй като Нар. Събрание не може да обсъди този законопроектъ, понеже има други, които трѣба непременно да се прокаратъ презъ настоящата сесия, то за това направихъ таково предложение. Ако това предложение се приема, има една вигода, и по този начинъ налѣжѣщата нужда ще се удовлетвори.

Шивачовъ: Наистина много пѣти, когато нѣкои г-да отъ насъ желаятъ да говорятъ, казватъ, че има отъ нѣщо «налѣжѣща нужда» и не зная какво; но за да може да потвърди човѣкъ нѣщо и да го приеме Народното Събрание, не разбирамъ другояче, освѣнъ да се подкрѣпи съ фактове. Тукъ не е въпросъ за довѣрие. Наистина, че има Нар. Събрание довѣрие до Държ. Съвѣтъ, но не може да даде своето право на него. Въпроса тукъ е съвсѣмъ ясенъ: нека Дър. Съвѣтъ

разглежда, допълни и измѣни, както намѣри за нужно, да се представи въ идущата сесия на Нар. Събрание, и то ще рѣши, да ли трѣба този заводъ или не. Нѣкогажъ захваща се една работа съ 10,000 франка, а послѣ излиза 15 пѣти толкозъ. За това да се приеме моето предложение; защото е единственното сръдство, за да може въ идущата сесия да се произнесе Нар. Събрание по основателно върху този проектъ.

Д-ръ Цачевъ: (Гласове: Исчерпано е!) Азъ не зная, г. Шивачовъ... (Гласове: Исчерпано е!) Добръ азъ не говоря. Азъ не зная, какъвъ фактъ иска г. Шивачовъ, (Гласове: исчерпано е!), като г. Военный Министръ изрично каза, че ако се остави за една година по послѣ, резултата, който ще се очаква отъ този заводъ, ще остане назадъ за една година. Има г-да и други нужди, които г-нѣ Министръ въ вчерашното заседание разясни на всичкитѣ представители. Ако има такива фактове, то тѣ сж достаточни, и тогава азъ не зная, г-нѣ Шивачовъ какви други фактове иска.

Манафовъ: Отношението ясно казва, по какви причини оттеглилъ Държ. Съвѣтъ законопроекта, които се препрати отъ М-рството на Общ. Сгради. Тамъ се казва, че се остава този проектъ за изучаване, тѣй като и г. Военный Министръ благоволи да внесе свой проектъ. Значи Държ. Съвѣтъ се съгласилъ, да се внесе послѣдний проектъ, да го разглежда; това се види ясно отъ отношението, което се внесе въ Нар. Събрание. Поддържамъ мнѣнието на г. Шивачова, този проектъ както Дър. Съвѣтъ е казалъ въ отношението си, да се внесе за изучаване.

Аневъ: Ние всички съзнаваме вопиющата нужда отъ единъ конски заводъ, както и отъ подобрението на конската раса у насъ; но врѣмето е късо, и е немислимо, Н. Събрание да може да приеме това сега. За това, повтарямъ да кажа, да се проводи въ Държ. Съвѣтъ за изучаване и въ идущата сесия да се препроводи въ Нар. Събрание.

Д-ръ Стоиловъ: Ми се чини, че въ разглежданието на тоя въпросъ се побръкватъ двѣ работи. Глѣдамъ една скрита агитация противъ конския заводъ, нѣщо, което ми се вижда чудно, тѣй като всички ние обичае да ездимъ конѣ. Разумѣва се, ако правителството нѣмаше интересъ, безъ съмнѣние не щѣше да настоява на това, защото правителството е много щастливо, колко по-малко работи, колко по-малко главоболие има, и колко по-малко желае да даде поводъ на извѣстни оратори, да го нападатъ въ злоупотребление. Именно за това казвамъ, че ако правителството поддържа тоя въпросъ, то го поддържа отъ уважение, че е нѣщо нужно. А че е нужно това нѣщо, азъ бихъ съвѣтвалъ тѣзи г-да,

които сж противни на конския заводъ, да направятъ едно пжтешествие да отидатъ въ Шуменъ, да видятъ нашата кавалерия и нашата артилерия. Втрѣ бихъ ги посвѣтвалъ да се научатъ, каква е пропорцията въ другитѣ войски между пѣхотата и кавалерията. Тамъ нѣма да имъ се каже теорията, а ще имъ покажатъ опитътъ на всичкитѣ войни, ще имъ се покаже пропорцията въ една войска между конницата, артилерията и пѣхотата. Да се обърнатъ къмъ съсѣднитѣ държави, щѣха да видятъ, че Сърбската държава, която има по-малко пехота отъ нашата, има 36 батерии, а Българското Княжество, което има 24 дружини, има по-вече пѣхота, и нѣма, освѣнъ 11 батерии. Послѣ ако направиха едно пжтешествие въ Шуменъ, щѣха да видятъ тамъ, че състава на нашата артилерия е далечъ отъ да е пълненъ; а въ конницата щѣха да видятъ, че пропорцията е далечъ отъ да е удовлетворителна. За 24 дружини г-да, имамъ само единъ конний полкъ. Въ случай на една обща маневра, тѣ нѣма да стигнатъ само за разнасяние писма и пакети на разнитѣ командири. Това е положението на работата. Даже да приемемъ, че е доволенъ състава на войската, питамъ, какъ се ремонтира нашата войска съ конѣ? Даджъ се въ ржката на единъ офицеринъ нѣколко хиляды рубли, отива въ Кавказъ, назари съ единъ съ други, и слѣдъ 6 мѣсеци дохожда и ни представя 4—500 конѣ. Казва, че тѣзи конѣ, които искаехъ да купимъ, щѣхъ да ги зема по тая и тая цѣна; но отидохъ късно, и не можахъ да направя нищо. И расчититѣ, които той представи, се приематъ като окончателни; защото тамъ не може да се търсятъ оправдателни документи. Всичко прочее зависи отъ свободата на нашитѣ сношения, зависи най-напредъ ако ще можемъ да купимъ конѣ отъ Русия, и въ случай ако Русия заповѣда, да се не изнасятъ отъ тамъ конѣ, то нашиятъ ремонтъ се спира. Ако зависи отъ Австрия да купуваме конѣ, и ако тя заповѣда да се не изнасятъ, то нашиятъ ремонтъ и отъ тамъ е прекъснатъ. А трето е, че нѣма никакъвъ положителенъ контролъ. Истина, че този офицеринъ, който е натоваренъ съ тѣзи работи, е единъ върху честността, на когото всички еднакво глѣдатъ. Той се радва отъ общото уважение на всички. Но знаете, че всичкото не може да възлагами въ животътъ или смъртъта на одного човѣка. Ако прочее случайна болѣстъ намѣри тогози офицерина, ние ще се намѣримъ въ безисходенъ пжтъ.

Азъ, г-да, служихъ въ конния полкъ и зная, че въ ремонтътъ има 2 годишни кончета, които даже малорастнитѣ солдати не могатъ да едятъ. Идете въ Шуменъ и ще видите, че въ всѣка сотня има по 5—10 кончета, които не

могатъ да се ездятъ днесъ, защото сж млади и слаби, и едва подиръ 3—4 години ще може да се употрѣбятъ за нашата войска. Това е положението на нашия ремонтъ. И послѣ при младитѣ кончета се намиратъ и твърди стари. Помня, че въ артил. полкъ единъ конь умръ отъ старостъ.

Сега е въпросъ, да ли могатъ да слѣдватъ по сѣция начинъ работитѣ или не. Да ли ще остане на нашата войска възможность да е независима отъ ремонтъ. А една войска бива независима само тогазъ, ако въ случай че границата се затвори, и щомъ войската има нужда веднажъ да влѣзе въ дѣйствиe, да е осигурена, че ще може да си достави нужния материялъ. Отъ тѣзи съображения правителството предложи учреждаването на единъ конни заводъ. На правителството е все равно, да ли се приеме този или другъ проектъ. Въ съзнанието на своитѣ длѣжности правителството трѣба да признае нуждата на таково нѣщо. Сега Нар. Събрание може да приеме този проектъ и направи нуждитѣ измѣнения, или нека приеме предложението, да се проводи въ Държав. Съвѣтъ, за да го испита. Но повтарямъ, че правителството счита за нужно да се приеме едното или другото, и че въ съзнание на своитѣ обязанности, правителството не може да остави за по-далечно врѣме рѣшението на този въпросъ. Мисля да бждемъ по-свободни отъ предрасѣдки, и да глѣдаме по нашироко и по далечъ. Азъ знаа, че е приятно, да се орасторствува противъ всеко ново учреждение; но трѣба да е изпълненъ дълга на отечеството. Азъ за себѣ си мога да кажа, че въ даденъ моментъ въ които серѣшаватъ въпроси, отъ които може би въ бждеще зависи много, че имахъ куражъ да искамъ своето мнѣние. За това моля, да признаемъ неотлагаемостта на този въпросъ; и мисля, че той може или да се рѣши сега, или да се препрати въ Държ. Съвѣтъ. Но това, което иска правителството е, да има рѣшетъ си свободни по въпроса за ремонта на нашата кавалерия и артилерия.

Шивачовъ: Имамъ нужда да исказвамъ, да ли имало «подземна агитация» или не. Това е излишно да се говори. Всеки тукъ е свободенъ да си искаже мнѣнието си, може да го каже и на други, и послѣдующитѣ лица сж свободни да го послушатъ или не. Но до колкото знаа, подобни подземни агитации, както каза г-нъ М-ръ Стоиловъ, азъ не ги знаа. И освѣтъ това каза, че имало нѣкои извѣстни агитатори, които сж нападали на правителството, — то никои отъ насъ не го е искалъ. Но тукъ е въпросъ за конния заводъ. Ако правителството желаше, щото този законопроектъ да бжде приетъ, много по-добъръ щѣше да бжде, като Държ. Съвѣтъ е приелъ правилника за расата на коньете, да се препрати на Министерството на Общитѣ Сгради и Търговията:

което може би по добръ щѣше да ръководи тѣзи работа. Сега г. М-ръ Стоиловъ благоволи да каже, този проектъ да се не разглѣжда, защото Военний М-ръ е приготвилъ такъвъ проектъ. Нар. Събрание желае да чие предварително мнѣнието на Държав. Съвѣтъ за този проектъ, да ли ще отговаря споредъ мѣстнитѣ условия и нужди, и послѣ да се внесе въ Нар. Събрание; и отъ него зависи да си даде послѣдната дума, приема ли този законопроектъ или не. Но Нар. Събрание да дава пълномощие на Държ. Съвѣтъ, за да се тури това въ дѣйствиe, то е излишно, на това основание, което казахъ по-напредъ. Ако правителството желаше поскоро да стане това, то можеше по напредъ да се внесе въ Държав. Съвѣтъ и слѣдъ това тука. Ние не сме хора специалисти, и за туй желаемъ да чиемъ мнѣнието на Д. Съвѣтъ, а освѣтъ това и всеки отъ насъ сега не е приготвенъ да рѣшава такъвъ въпросъ. Да се укорява Нар. Събрание за исказаното мнѣние, азъ това намирамъ за излишно и неумѣстно, и едва ще можемъ съ туй да убѣдимъ Н. Събрание, да приеме извѣстно предложение на правителството. За това настоявамъ на моето предложение, да се проводи проекта въ Държ. Съвѣтъ, и въ една идуща сессия да се представи на разглѣждане на Нар. Събрание. Отъ Нар. Събрание зависи, да ли да тури този законъ въ дѣйствиe или не.

М-ръ Д-ръ Стоиловъ: Азъ съ голѣмо удоволствие изслушахъ речта на г-на предговорившия, именно, че се хвана на краищата, които бѣха свършенно други. Моята цѣль и слово бѣше да докажа не избѣжността на туй нѣщо. За това азъ моля Нар. Събрание, да се произнесе върху този въпросъ. А другитѣ виговори, че съмъ казалъ за подземни тайни агитации, че азъ съмъ глѣдалъ на депутатитѣ да отказвамъ правото да иматъ подобни мнѣния и да ги исказватъ, това никакъ не е тѣй.

Аневъ: Азъ по-напредъ казахъ, че Нар. Събрание съзнава ползата отъ подобрѣнието конска порода; послѣ знаемъ, че Сърбия и Ромѣния иматъ много по-голѣма кавалерия и артилерия; но за това тѣ сж много по-отдавна освободени, отъ колкото ние; слѣдователно ние не можемъ да отивама съ тѣхъ паралелно. Ако помислимъ за неизбѣжността на този въпросъ, т. е. ако предположимъ, че отъ рѣшението на този законопроектъ зависи уростаиването или неопростаиването на нашата държава, това е свършенно другъ въпросъ. Ние можемъ да се произнесемъ да туримъ на разположение 1.000.000 лева за конски заводъ; но азъ мисля, че това не е много важенъ въпросъ, а има сега други по-налѣжащи въпроси. Най-сѣтнѣ трѣба да се проводи въ Държ. Съвѣтъ за изучаване и обсѣждане, и въ

идущата сесия да се представи на Нар. Събрание, и ако то види, че този законопроектъ ще отговаря на нуждитъ, ще го приеме.

Шивачовъ: Самия фактъ, че правителството не е представило този проектъ своевременно въ Държ. Съвѣтъ, това показва, че е случайностъ на правителството. Случайно го е помислило и представило на Нар. Събрание, да го рѣши. Ако правителството мислѣше, че е неизбежно, то трѣбаше преди 2—3 мѣсѣци да го представи въ Държ. Съвѣтъ. Сега оставамъ и ще говоря, когато се внесе въ идущата сесия въ Нар. Събрание.

Военний М-ръ Генералъ Каульбарсъ: Законопроектъ немогъ бысть внесенъ отъ нашего правительства раньше, потому что для окончательнаго обсужденія нужно было сдѣлать справку въ Россіи; и офицеръ, которому поручено сдѣлать справку не пріѣхалъ сюда. Теперь офицеръ специалистъ пріѣхалъ, и общими силами проектъ былъ составленъ. Г-нъ Аневъ говоритъ что, осуществленіе проекта можно отложить до слѣдующей сессіи. Да, но тогда учрежденіе коньскаго завода и результатъ ожидаемый отъ того завода будутъ отложены на цѣлый годъ, потому что покупать лошадей можно только зимою въ Россіи. Если мы не купимъ лошадей сейчасъ, или въ очень непродолжительномъ времени то все дѣло отложится до осени будущаго года.

Если Нар. Собрание пріиметъ проектъ теперь или если оно его препроводитъ для окончательнаго рѣшенія въ Держ. Совѣтъ, то заводъ можетъ осуществится предстоящимъ лѣтомъ. Если нѣтъ, то какъ прекрасно изложилъ г-нъ М-ръ Стоиловъ, обезпеченіе нашей армии лошадѣми будетъ отложено на единъ годъ.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители! До колкото помня, този въпросъ, които се сега подигна, не е както каза г-нъ Шивачовъ случайно. Нека той се справи съ протоколитъ на предишнитѣ събрания, и ще види, че се е говорило за такъвъ въпросъ. Ако правителството не бѣше намѣрило за неизбежно, да се направи конски заводъ, както за това каза и г-нъ Стоиловъ, не щѣше да подигне този въпросъ. Ще му кажа на г-на Шивачова и ще го увѣря, че този въпросъ не е въпросъ, който сега се подига, а е въпросъ, който бѣше обсъжданъ даже въ миналитѣ Нар. Събрания.

М-ръ Грековъ: Азъ ще помоля Нар. Събрание, да се произнесе въ този смисълъ, че Нар. Събрание още въ настоящата сесия ще го разгледъ, и е свободно да го приеме или отхвърли. Но най-убѣдително ще помоля Нар. Събрание, да не послѣдва пжтя, който г-нъ Шивачовъ показва, и да не разгледъ законопроекта по причинитѣ, които г-нъ Ши-

вачовъ навежда. Г-нъ Шивачовъ каза, че нѣмало тука специалисти, за това не можемъ да се произнесемъ. По този пжтъ ако трѣгнемъ, азъ незная, до какво ние можемъ да дойдемъ. При всѣки законъ, който се представи тукъ, може г-нъ Шивачовъ да стане и да каже: вие не разбирате за тѣзи работа, нека го разгледъ Държавний Съвѣтъ и послѣ ний. Това не е теория, която Народното Събрание трѣба да приеме. Азъ съмъ убѣденъ, че ако има въпросъ, върху който Народното Събрание може да се произнесе съ пълно знание, е въпроса за конский заводъ. По-между васъ, г-да представители, глѣдамъ много хора земледѣлци, и които иматъ добитѣкъ, ви можете много добрѣ да се произнесете. Г-да! Когато г-нъ Шивачовъ говори за неспециалисти въ Нар. Събрание, въ това мисля, че има по-вече самъ себѣ си предъ видъ; защото г-нъ Шивачовъ има твърдѣ малко понятие относително коньетѣ и конский заводъ, и до такива работи. Зарадъ туй азъ настоявамъ отъ името на правителството, щото този въпросъ да се разгледъ и да се произнесемъ върху него. Г. Шивачовъ каза, че правителството не било взело предъ видъ, да се внесе този проектъ на врѣме. Г-да! Разбирамъ, тѣзи думи да ги кажеше въ деня, когато се назначи първата коммисия да разгледъ този проектъ, защото отъ тогавъ има 20 дена или мѣсецъ почти, и можеше тогава да се внесе въ Държавния Съвѣтъ. А не днесъ 2—3 дена преди затваряние Нар. Събрание, когато по никакъвъ начинъ не е възможно да се внесе въ Държавний Съвѣтъ и послѣ въ Нар. Събрание; защото на Нар. Събрание материално врѣме не стига. А този въпросъ, както иска да каже г-нъ Шивачовъ, не е никакъ новъ. Правителството не веднѣжъ или два пжти се е заемало съ този въпросъ. Правителството вече въ предишното Нар. Събрание го представи. Народ. Събрание тогава по независящи причини отъ правителството не бѣше го рѣшило. Сега ако оставимъ дѣлото до година, то може да остане още за двѣ или три години. Това не е възможно. Ако проекта, който ви се представи, не ви е угоденъ, вие можете да го отхвърлите. Правителството ще знае, че неговия проектъ не е билъ приетъ. Заради туй именно можете онова, което не е съгласно съ възгледовѣтъ на Народ. представители, да не приемете, а правителството може да се съобрази съ тѣзи възглѣдове и да направи новъ проектъ. А просто да се отхвърли безъ разгледъ, не може. Да земемъ да държимъ единъ проектъ въ една коммисия 20 дена и послѣ да кажемъ, че не сме специалисти, да го разгледъми и че трѣба въпроса въ друго врѣме да се отложи, туй не може да бѣде. — По тѣзи двѣ причини едното предложение е даже оскърбително за

Народ. представители, а другото е съвършено неумѣстно, понеже 20 дена въ една комисия да стои законопроектъ, а днесъ да дойдеш да кажеш: внесете го въ Държавния Съвѣтъ, — това не е никакъ умѣстно. Разбирамъ още, че като знае Нар. Събрание неизбѣжността на въпроса, щото да се тури въ дѣйствиe, колкото е възможно по-скоро и да се произнесе, да приеме по принципъ конний заводъ, тогава разбирамъ: или сега да се рѣши въпроса, или да го рѣшимъ принципиално, а да се проводи за подробности въ Държавния Съвѣтъ. Едното отъ двѣтъ трѣба да направи Народ. Събрание. Инакъ въпроса се пакъ отлага за неопредѣлено врѣме, и не знаа, да ли въ идущата сесия ще бѣде рѣшенъ. Твърдѣ справедливо се забѣлѣжи, че много врѣме се изгуби въ това отношение и не трѣба да се губи повече; защото ремонтнието на нашата войска е твърдѣ мѣчно и въобще е нужно подобряването на конската раса у насъ; защото днесъ за днесъ никакъ нѣмаме конѣ. Като имате предъ видъ тѣзи голѣма полза отъ конския заводъ, азъ мисля, че въпроса нѣма никакъ да отлагате. За туй найубѣдително ви моля, г-да представители, да приемете едно отъ двѣтъ предложения: или трѣба сега да се произнесете върху предложението, което направи г-нъ Военный Министръ за отваряне конския заводъ, и когато дойде да се разисква този въпросъ, азъ мисля правителство ще има доста причини да ви изброи, за какво неспрѣменно е потребно съществуването въ България на конски заводъ; или ако нѣмате врѣме да се заемете сега съ този въпросъ и ако сте заняти прѣзъ това малко врѣме, което ви остава, тогава да се произнесете, че по принципъ го приемате, и да се възложи на Държавния Съвѣтъ, да изработи подробноститѣ относително конския заводъ.

Бошнаковъ: Г-да представители! Съзнавамъ нуждата отъ единъ конски заводъ за поминѣжа на войската. Знаамъ още, че Държ. Съвѣтъ е изработилъ закони, които не сж минали презъ Нар. Събрание. Сжщо знаамъ, че закона, за който е рѣчта, бѣше внесенъ въ Държ. Съвѣтъ, но отложенъ да се преглѣда, и въ настояще врѣме пратенъ е на насъ, да го разглѣдаме. Ние сме свободни да го разглѣдаме и приемемъ или отхвърлимъ. И тукъ се изиква малко специалностъ; но все пакъ можемъ да го проводимъ и въ Дър. Съвѣтъ, за да го одобри. Другъ въпросъ е тукъ за финансовата страна. Ако съзнаваме, че трѣбва подобрене на конската раса, ние трѣбва да се произнесемъ за сумицата, която е нужна, а по нататѣкъ другитѣ работи да оставимъ на Дър. Съвѣтъ.

За това да рѣшимъ, че трѣбва да се иждивятъ пари за този заводъ. Болше ницево. Ако правителството предлага,

азъ мисля, че не е зложелѣюще на страната или за нейнитѣ подданици, и азъ незнамъ, до колко ще бѣде разумно, ако отхвърлимъ това. Обръщамъ се къмъ вашето благоразумие, и оставамъ да се произнесе Нар. Събрание.

Шивачовъ: Искяхъ да отговоря само на г-на министра това, че той не ме е разбралъ. (М-ръ Грековъ: Ай! Ай!) Азъ не съмъ казалъ, че Нар. Събрание не е специалистъ; тукъ има протоколи, които ще засвидѣтелствуватъ.

М-ръ Грековъ: Азъ искамъ да се четатъ протоколитѣ, за да се види, че той е казалъ, че въ Н. Събрание нѣма специалисти. (Гласове: Истина).

Шивачовъ: Че нѣма специалисти съмъ казалъ по слѣдствие на думитѣ на нѣкои г-да оратори и казахъ, че по-добрѣ щѣше да бѣде, да се съвѣтваме съ хора по специалисти. Това не е лошо. Тукъ врѣмето е кратко. И не можемъ тѣй съзнателно и положително да се произнесемъ за неговата полза или врѣда. Ако Нар. Събрание желае, може да се разглѣда този законопроектъ, а послѣ да се отхвърли или приеме. Азъ нѣмамъ нищо противъ това. Но понеже виждаме, че врѣмето е кратко, не можемъ да бждемъ въ състояние при натрупване на работата, която имаме да я свършимъ, както трѣбва, за това го казахъ туй. Но, ако желаемъ наопаки само да се свърши, това е другъ въпросъ. За това да се даде въ Дър. Съвѣтъ, гдѣто има хора по специалисти отъ насъ. Азъ поне за себѣ си говоря. И Държ. Съвѣтъ, слѣдъ като го разглѣда, може да го внесе въ Нар. Събрание и отъ Нар. Събрание зависи, дали да го приеме или не. Нар. Събрание има пълно право, за това, понеже тукъ се казва за харчение толкози хиляди лева. Защото за 10 год. се предлага да се устрои този заводъ. За това, ако би да рѣши Нар. Събрание да се разглѣда, то трѣбва да се проводи или на сжща комисия или на нова. Но ако се прати въ Дър. Съвѣтъ, то пакъ е нужно да се прати тукъ, за да рѣшимъ, да ли ще стане този заводъ или не.

Аневъ: Азъ не виждамъ спѣшността въ рѣшението на този въпросъ, защото нашата войска вече 5 год. прекарва тѣй и може още 6 мѣс. Колкото за снабдяване нашата войска съ конѣ, нека се снабдява и за въ бѣдѣще, както е било до сега, или както се снабдява Сърбия, или Ромжния, гдѣто не само че нѣма конски заводъ, но даже не се е помислило за таквози нѣщо. Въ отговоръ на г-на Грекова ще кажа, че Нар. Събрание съ благодарение би приело този проектъ; но врѣмето е късо. Ако Нар. Събрание се произнесе, да се продължи сесията, то е другъ въпросъ. (Гласове: Нѣма да се продължи!) А другояче не може да се свърши.

Поповъ: Азъ предлагамъ г-да, този проектъ да се про-
води въ Дър. Съвѣтъ, безъ да се маемъ ние тукъ, и той ако
види за нужно, да го приложи въ дѣйствиe.

М-ръ Грековъ: Г-нъ Шивачовъ нѣколко пѣти говори
за милионъ и 1½ милионъ и незнае какво, съ единственната
цѣль, да ви уведе въ заблуждение. Тѣзи постѣпка отъ не-
говата страна ме кара да дамъ слѣдующето обяснение, отно-
сительно стойността на този конски заводъ:

Първоначално устройство и купование 150 матки и 30
айгири, и обдържаване конский заводъ прѣзъ 10 години ще
струва 640000 лева. Въ това разстояние на врѣмето за-
водътъ ще даде 498 ремонтни конѣе и неговия съставъ ще
се увеличи съ 792 конѣе. Стойността на всѣки ремонтенъ
конъ днесъ чини 600 франка златни. По този начинъ въ
течение на 10 години само конский заводъ ще даде 298000
лева, като се смѣта всѣки единъ отъ тѣзи конѣе по 600
франка, и чистата стойность на конския заводъ подиръ 10
години ще бѣде на 341000 фр. Пб-нататъшното обдържа-
ние завода за всѣка година ще бѣде 543000 франка, а
завода всѣка година ще дава по 105 ремонтни конѣе. По
този начинъ, ако въ продължение на 10 години се исхар-
чатъ 341000 лева, то на година на всѣки конъ дохожда
по 517 лева. Едноврѣменната заплата е 341000 лева, а
въ хазната ще получатъ всѣка година 105 конѣе, които
ще бѣдѣтъ по 83 лева по евтнини отъ днешната цѣна, си-
рѣчь всѣка година 8715 лева икономия върху ремонта.
Трѣба да се предвиди, че цифрата отъ 8000 лева може да
се измѣни, защото цѣната на конѣетѣ всѣки день нараства.
И толкова пб-вече, че конѣетѣ, които се довоздатъ, сѣ млади
и много пѣти ставатъ неполѣзни за яхание и трѣба нѣ-
колко години да се хранятъ. Ето виждате, колко далечъ е
предположението на г. Шивачова за милионъ и половинъ
милионъ. Ако се расхвърли тѣзи сума 341000 лева, ви-
дите, че отъ правителството ще се прави жертва отъ 64000
франка, расхвърлени всѣка година и расхвърлени на 10
години тѣзи пари. Слѣдователно не виждамъ, какви сѣ тѣзи
милиони, за които се хортува. Цѣлата сума за неговото
обдържане за 10 години е 640000 франка, и тѣзи сума
расхвърлена на 10 години дохожда по 64000 франка всѣ-
ка година. Нѣма милионъ нито половинъ милионъ. Слѣдова-
телно, да се представява това тѣй, като единъ финанциаленъ
въпросъ, гдѣто има да се харчатъ много народни пари, ра-
ботата не е тѣй. И най добръ цѣще да направи Народно
Събрание, ако нѣма врѣме да разглѣда този въпросъ, да
приеме по начало тѣзи смѣтка, или да намали числото на
материала. Но по начало ако се приеме тѣй, то може

да се възложи на Държавний Съвѣтъ, да рѣши по подробно;
(Гласове: Съгласно) или самото Народно Събрание да
се задѣлжи да рѣши въпроса; защото азъ съмъ убѣденъ,
че въ разстояние на една вечеръ ще се разглѣда и въ про-
дължение на едно половинъ заседание ще сѣ рѣши. Мисля,
че и едното и другото може да стане. Вие г-да, сте госпо-
дари на себѣ си, но правителството заявява, че въпроса не
търпи отлагание, а трѣба да се рѣши въ настоящата сес-
сия; защото да се отлага въпроса отъ днесъ за утрѣ, съ
него работа не се върши.

Военный М-ръ Каульбарсъ: Въ дополненіи ко всему,
что было сказано, я заявляю еще разъ, что этотъ расходъ
заимобразный: онъ вернется казнѣ. Если дѣло хорошо
пойдетъ, расходы быстро окупятся. Это заемъ, который На-
родное Собрание позволить правительству сдѣлать, причемъ
новыхъ ассигнованій не требуется. Необходимы для завода
суммы существуютъ въ остаткахъ прошлаго года въ смѣткѣ
Военнаго Министерства, которое проситъ васъ разрѣшить
ему, распорядитъ ся этими остатками въ пользу войскъ. От-
лагать это дѣло невозможно. Вы до сихъ поръ много жер-
твовали для арміи, пожертвуйте еще и это. Наша армія уже
теперь выдерживаетъ сравненіе съ Сербскою или Румынскою
арміями. Это я не говорю отъ себя, но говорю, основываясь
на изрѣченіяхъ многихъ компетентныхъ людей, которые
видѣли нашу армію. (Ржкоплескание). Но Сербія и Румынія
находятся, по вопросу о покупкѣ лошадей, въ болѣе выгод-
номъ, чѣмъ мы, положеніи. Сербія имѣетъ открытую гра-
ницу къ сторонѣ Австріи, а Румынія легко можетъ полу-
чить лошадей отъ Россіи или отъ Австріи. Для Болгаріи же
это очень трудно, такъ какъ мы со всѣхъ сторонъ окру-
жены странами, въ которыхъ нѣтъ нужныхъ намъ лошадей.
Поэтому въ видахъ пользы Болгарской арміи, я прошу
васъ не отказать въ средствахъ для конскаго завода. Въ
случаѣ мобилизаціи намъ не откуда покупать лошадей и
негдѣ взять ихъ, а потому надо имѣть ихъ у себя дома, и
только въ послѣднемъ случаѣ мы будемъ спокойно ожидать
будущей войны, въ сознаніи, что за нашими войсками по-
везутъ необходимы для ихъ работы и жизни предмѣты:
обмундированія, вооруженія и продовольствія.

Предсѣдатель: Моля г-да представителитѣ да се произне-
сѣтъ, да ли сѣ достаточно освѣтлени. (Гласове: Освѣт-
лени сме). Считать ли за нужно, да се продължаватъ рази-
скванията? (Не считатьъ). Който желае да се говори, да си ди-
не ржката. (Единъ дига). Ще рече, че не се желае. Ще ми
позволи Н. Събрание, да съкрати всичкитѣ разисквания по
този въпросъ и да предложи на Народ. Събрание разнитѣ

предложения станали по този въпросъ, за конновѣдния заводъ. Първото нѣщо, което се бѣше подигнало въ Нар. Събрание бѣше, че г. Поповъ и г. Дуковъ, които сж били членове на тази коммисия, на която бѣше възложенъ този законопроектъ, заявиха, че тѣй като двама отъ тѣхнитѣ другари отсъствуватъ, тѣ не ще могатъ да разгледатъ този законопроектъ. Сега азъ незная, да ли тия двама членове на тая коммисия, ако имъ се приложатъ още двама другари на мѣстото на онѣзи, които отсъствуватъ, да ли тогава ще могатъ тѣ да разгледатъ този законопроектъ?

Герговъ: Азъ за себѣ си можъ да кажа, че понеже съмъ натоваренъ като квесторъ, да давамъ пари, и понеже съмъ натоваренъ още въ бюджетарната коммисия и послѣ въ коммисията за десетъкътъ, за това не ще можъ да работя. За ради това по-напредъ предложихъ, ако приеме Н. Събрание, да земе да отреди нова коммисия и тогавъ ти да пристъпи да го преглѣда по-нашироко и по-надълго. А тази коммисия, която е сега, не ще може да го преглѣда, защото е натоварена съ много друга работа.

Аневъ: Азъ казахъ и по-напредъ, че само ако се продължи сесията съ нѣколко деня, ще бжде възможно да се разгледатъ този законопроектъ; но ако се затвори, както всички желаятъ, на 10 число, тогава е немислимо да се разгледатъ.

Дуковъ: По-напредъ ще кажа на г. Анева, че ние на истина сме се съгласили и врѣмето е вече свършено и ние не ще можемъ да заседаваме повече отъ опредѣленното врѣме, и затова да се избира друга коммисия нѣма врѣме. Като членъ отъ тая коммисия, въ името на нея, мисля, че имамъ право да говоря, азъ ще помоля Нар. Събрание, да препроводи този законопроектъ въ Държ. Съвѣтъ, за да го обсъди добръ и дѣто видятъ за добръ да измѣнятъ и допълнятъ. Да оставимъ на тѣхъ тая работа напълно.

Д-ръ Цачевъ: Тѣй като г-нъ Дуковъ се съгласява съ моето предложение, ще ми позволи Нар. Събрание, да го прочетъ още еднажъ. (Гласове: нѣма нужда! Аневъ: чухме го!).

Председателъ: По въпроса на проекта за конния заводъ има двѣ мнѣния: Едното състои въ това, че тѣй като коммисията, която бѣше опредѣлена да разгледатъ този законопроектъ, мисли, че не ще има врѣме да го разгледатъ, азъ бихъ предложилъ на Народ. Събрание: да ли счита за нужно, да се избере друга коммисия? Който мисли, че трѣба да се избере нова коммисия, за да разгледатъ законопроектътъ за конноводний заводъ, да си дигне ржката. (Само единъ дига). Значи, че Нар. Събрание нежелаетъ да избира нова коммисия за разгледване законопроектътъ за конноводний заводъ.

Сега дохожда второто мнѣние, споредъ което законопроектътъ за този заводъ, трѣба да се препрати на Държ. Съвѣтъ, и ако той го одобри, подиръ като направи всичкитѣ измѣнения, които би намѣримъ за потребни, да се позволи да разрѣши и полагането му въ дѣйствиe. (Гласове: да!) Който приема това предложение... (Аневъ: това е ново предложение!). Това не е ново предложение. (М-ръ Грековъ: това предложение го прави правителството!). Това предложение е предложено отъ г. Димитра Попова и г. д-ра Цачева, и поддържано отъ г. Лазара Дукова. Значи не е ново. Колкото за това, дѣто каза г. Аневъ, че трѣбало да се поддържи отъ $\frac{1}{4}$ отъ представителитѣ, ми се струва, че това не може тукъ да се приложи, защото такъвъ единъ случай се предвижда само тогава, когато се прочита втори пътъ единъ приетъ членъ по членъ законопроектъ въ Нар. Събрание. Затова моля Нар. Събрание да се произнесе: да ли приема предложението на г-да д-ра Цачева, Попова и Дукова, на което се съгласи и правителството. Който приема, да се препрати законопроектътъ за конния заводъ и случната конюшня въ Държ. Съвѣтъ, който да го разгледатъ и подиръ като го одобри, да даде мнѣнието си за неговото приложение въ дѣйствиe и тогава да се тури въ дѣйствиe, да си дигне ржката. (Шумъ. Едни казватъ: приема се; други — не приема се).

Кв. Герговъ: Приема се. Има болшинство за.

Шивачовъ: 13 души бѣха дигнали ржка. Това е менше-гласие, протестирамъ.

Кв. Герговъ: 18 души бѣха дигнали. Протестирамъ противъ думитѣ на г-на Шивачова.

Шивачовъ: Да се гласоподава още еднажъ.

М-ръ Начовичъ: Моля г. председателя, да напомни на г-на Шивачова, да не прави такива безобразия.

Шивачовъ: Не е безобразие.

Председателъ: Моля г-на Шивачова, да неговори преди да земе дума.

Шивачовъ: Втория квесторъ да се произнесе върху резултатътъ на гласоподаването.

Аневъ: Азъ помолихъ г. Председателя, тѣй като стана едно предложение, което г. Грековъ рекламира за свое, сирѣчь като предложение правителствено, да се разисква. Сега, азъ незная, какво стана съ този законопроектъ: да ли се препраща въ Дър. Съвѣтъ да се разгледатъ и послѣ пакъ да се повърне въ Народ. Събрание, или слѣдъ като го преглѣда Дър. Съвѣтъ, да се тури въ дѣйствиe. Ако е послѣдний случай, то ние противорѣчимъ на пълномощията и манифеста.

М-ръ Грековъ: Азъ моля г-на Анева, да не го е грижа за пълномощията на Н. ВИСОЧЕСТВО и за правата на Н. Събрание. Относително разходитъ разумѣва се ще ги одобри Н. Събрание. За това нѣма съмнѣние. И азъ не виждамъ тукъ защо се говори върху този въпросъ, когато на г-да представителитѣ е извѣстно, че тукъ не се искатъ нови сумми, а просто се иска да се взематъ отъ остатъцитѣ на Военното М-рство, за нуждата на което се отваря този конски заводъ. Тукъ има чисто и просто едно дѣтинско настоявание, за да не се приема това нѣщо. Г-да, тукъ не Ви се искатъ нѣкакви нови жертви! И има толковъ причини, за да се приеме това нѣщо и нѣма никаква причина, за да се отхвърли. Най напредъ г-да представителитѣ трѣба да погледнатъ, колко е важенъ този въпросъ. (Предсѣдателъ: прекъсва го. Моля да не говорите върху този въпросъ, който е рѣшенъ). Но искахъ да потълкувамъ мнѣнието на г-на Анева, че паричнитѣ въпроси ще се рѣшаватъ отъ Нар. Събрание. Искахъ тоже да напомня на г-да представителитѣ, че тукъ всѣки пѣтъ се представяватъ въпроси като се глѣда на тѣхъ, че се искатъ нови сумми. Тукъ суммитѣ ще се взематъ отъ остатъцитѣ на Военното Министерство. Военното М-рство направило икономия въ бюджета и отъ тѣзи икономия иска да се отвори конний заводъ. (Гласове: Исчерпано е!)

Предсѣдателъ: Въпросътъ е свършенъ. На дневенъ редъ иде четение на прошения.

Шивачовъ: Искамъ думата.

Предсѣдателъ: Събранието се произнесе.

Шивачовъ: Въпросътъ не е рѣшенъ. Ако ми не дадете дума, Събранието е свободно, и азъ можъ да излѣза. (Търгава да си отива.) Болшинство нѣмаше! Втория квесторъ нека провери гласоветѣ!

М-ръ Начовичъ: Азъ протестирамъ противъ това дѣйствие на г-на Шивачова тука. Азъ самъ брояхъ гласоветѣ и видѣхъ че 18 души бѣха дигнали рѣка, и ако г-нъ Шивачовъ счита 18 гласа за меншество, това е негова работа

Шивачовъ: 18 души не сж болшинство, но меншество.

Геровъ: Заявихъ еднажъ и два пѣти, г-нъ Шивачовъ да имаше добрината да чете не като квесторъ не като секретаръ, а като частно лице, азъ му заявихъ; но той като чете еднажъ и два пѣти и послѣ като видѣ, че е болшинство, като обича да пълни протоколитѣ съ празднословия, всѣкога е навикналъ да подига такива въпроси. Заради това азъ най-високо протестирамъ и велегласно противъ неговитѣ дѣйствия.

Аневъ: Ако е думата за болшинство, имамъ да забѣлѣжа, че днесъ се прочетоха имената на 38 депутати, слѣдова-

телно числото 18 не представява болшинството. Нъ да оставимъ туй на страна. Г-нъ Грековъ имаше добрината да ни утѣши, че не трѣбва да се грижимъ за пълномощията на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, които му се дадохъ на Свищовското Велико Нар. Събрание. Нъ азъ мисля, че ний непременно трѣба да се грижимъ и за пълномощията, тѣй сжщо и за успѣхитѣ на нашия народъ, и трѣба добръ да си отваряме очитѣ, преди да се произнесемъ. Послѣ каза, че ний сме дѣтца, и като такива се трудимъ да се произнесемъ тѣй или инакъ. Ний споредъ Конституцията преминали сме всички 30 год. и сждимъ тука тѣй зрѣло както и тои. Колкото се касае до паричната частъ, казва, че ще се представя на утвърждение на Народното Събрание. Ако е тѣй, то излиза, че пакъ ще ни се повърне проекта назадъ. И азъ нѣмамъ нищо противъ, само желая, щото суммата да бжде утвърдена отъ Народното Събрание. Нъ тѣй да опълномощимъ Държавний Съвѣтъ, да кажемъ, че можтъ г-да Министритѣ да го турятъ въ изпълнение, тогава ще противорѣчимъ на пълномощията и на манифеста на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО. Азъ пакъ казвамъ, че не съмъ противъ, ако се продължи сессията, и даже бихъ желалъ, да бждж избранъ въ комисията опредѣлена за това. Нъ г-да, врѣмето е късо, за това да се препрати въ Държ. Съвѣтъ, а въ идущата сессия, която непременно ще бжде свикана може би въ мѣсець Май или Юний, да се представи на нашето одобрение.

Министръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла: Въпросъ рѣшенъ, и первій разъ когда я здѣ присъствувахъ видѣлъ, что въпросъ рѣшенъ потому, что болшинство рѣшило, и г-да квестори преброили гласа.

Манафовъ: Имаше добрината г-нъ Геровъ да каже, че сж дигнали рѣка 18 лица. Когато тукъ представителитѣ сж 36, тогасъ азъ не можъ да разберъ, че е тукъ болшинство, нека ми го покаже г-нъ Геровъ.

Предсѣдателъ: Ще забѣлѣжж на г-на Манафова, че понапредъ, когато се прочете списъка на депутатитѣ, присъствуваха тукъ 35 представители. Колко дойдохъ тукъ подиръ, азъ незная. Значи, щомъ числото на депутатитѣ отъ начало бѣше 35; а ако тѣ сж останали толковъ, значи, че 18 гласа съставятъ болшинство на г-да представителитѣ. Ще помоля г-да квесторитѣ да прочетятъ всичкитѣ, които присѣствуватъ тукъ. (Квесторитѣ четжтъ представителитѣ). (Квесторъ Манафовъ: 38).

Предсѣдателъ: Тѣй като г-да представителитѣ, които присѣствуватъ тука сж 38 (Геровъ: 37), и 18 само отъ тѣхъ се произнесоха въ полза на проекта за конний заводъ и случната конюшна, значи, че предложението пада.

М-ръ Грековъ: Тукъ азъ чухъ, че се произнесоха квесторитъ и председателъ на Нар. Събрание, че въпроса е приетъ. Сега се казва, че е падналъ. Азъ не зная какво е туй. И азъ предлагамъ, понеже въпроса е съмнителенъ, съгласно съ чл. 18 буква б отъ правилника, тѣй да стане гласуването, да си запишатъ г-да представителитъ имената своеръчно за или противъ. (Гласове: Съгласно!) И правителството ще обича да знае а и избирателитъ да знаятъ, кой отъ г-да депутатитъ сж били за и кои противъ.

Д-ръ Цачевъ: (Чете своето предложение.) Тѣй като Нар. Събрание нѣма време да разгледъ законопроекта за конскій заводъ, рѣшава, да се препрати въ Държавни Съвѣтъ за изучаване, и ако го намѣри за полезно, да се тури въ дѣйствиe.

Аневъ: Моля да се забѣлѣжи на г-на Д-ра Цачева, да не ходи да агитира между депутатитъ. (Единъ гласъ: Ви сжщо правите.)

Д-ръ Цачевъ: Протестирамъ на тия г-да, които мислятъ това. Азъ идохъ тукъ, на г-да мюсюлманскитъ си събрати да имъ расправа работата, и това, което имъ казахъ, може да го изява на Народното Събрание. (Шивачовъ може и азъ да имъ расправа.)

Председателъ: Моля г-да секретаритъ, да прочетатъ списъка.

Манафовъ: Нѣкои г-да желаятъ, да стане съ тайно гласоподаване. (Гласове: Не е тѣй.)

М-ръ Грековъ: Понеже глѣдамъ, че тукъ се подига въпросъ велеваженъ: азъ отъ името на правителството предлагамъ, че ний правимъ отъ приеманieto или неприеманieto на този законопроектъ кабинетенъ въпросъ.

Аневъ: Когато г-нъ Грековъ заявява на Народното Събрание, че прави кабинетенъ въпросъ: това той трѣбваше по-напредъ да го каже. Ний не сме дѣтца. Ний не трѣба да се лѣжимъ, ний всички искаме това да стане; нѣ работата е тукъ за начина, и да се препрати непременно въ Държавний Съвѣтъ предварително, а послѣ да се разисква въ Народното Събрание. Но сега, на послѣдната минута г-нъ Грековъ поставя кабинетенъ въпросъ. Това ще повлияе много.

М-ръ Грековъ: Едно министерство всѣкой пѣтъ има право да влияе на Народното Събрание; и това право ще упражнява всѣкой пѣтъ. Колкото за това, че не било сега време да се подига кабинетенъ въпросъ, азъ можъ да кажа, че подиръ рѣшението на въпроса е подигнато това разискване. Ще видимъ, да ли има Народното Събрание довѣрие въ насъ, и ако нѣма, ще се оттеглимъ.

Щърбановъ: (Чете списъка на депутатитъ.) Депутатитъ дохождатъ и се записватъ въ една книга *за* а въ друга *противъ*.

Председателъ: Резултатътъ е слѣдующий: за предложението 25, противъ предложението 12, именно за предложението сж слѣдующитъ:

Щърбановъ (чете): За предложението сж: Геровъ, Единъ нечитливъ турски подписъ, Селвели, Нури Хаджи Салилъ, Иваница Симеоновъ, Хаджи Неджибъ, Марко Велевъ, Джоновъ, В. Преславскій Симеонъ, Хасанъ Хаджи Ахмедъ ефенди, Рашидъ Абдуллахъ, И. Шишковъ, Илия Ст. Бобчевъ, Д. А. Буровъ, Г. Бошнаговъ, Д-ръ Минчо Цачевъ, С. Хаджи Добревъ, Хаджи Ангеловъ, Г. Д. Начовичъ, Тестеджели Мустафа ефенди, Лазаръ Дуковъ, Молла Юсуфъ, Д. Грековъ, Л. Соболевъ, Д. Поповъ.

Противъ предложението сж слѣдующитъ: Ф. Мариновъ, К. Симеоновъ, К. Анковъ, В. Бобошевскій, Ат. Минчовъ, Д. Станковъ, Т. Батановскій, Шивачовъ, Щърбановъ, Мецовъ, В. Шишковъ, Хр. П. Манафовъ.

Председателъ: Г-нъ Аневъ не е гласувалъ никакъ.

Секр. Щърбановъ: За предложението сж 25 души, а противъ предложението 12.

Председателъ: Слѣдователно е прието. Давамъ 10 минути почивка.

(Послѣ отпущкѣ).

Председателъ: Засѣданието отново се открива.

Шивачовъ: При всичко, че не се изпълни формалността, която изисква 19 чл. отъ правилника, но това само за насъ обикновеннитъ хора е задължително. Както и да е, азъ заявлявамъ, че желая да се запишатъ въ протокола имената на тия, които сж биле на противно мнѣние. (Гласове: То се разбира).

Буровъ: Г-да представители! Тѣй като новий законъ за сждоустройството ограничава мировитъ сждии да разгледатъ дѣла само до 500 лева, то моля Народното Събрание, да благоволитъ и предложи на г-на М-ра на Правосждието, да ходатайствува предъ НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, щото мировитъ сждии да разгледатъ процеси до 1000 лева стойностъ, както е било до сега.

М-ръ Грековъ: Наистина, въ новий законъ за сждоустройството се предполагаше, щото мировитъ сждии да разгледатъ дѣла до 500 лева, а за повече — окръжнитъ сждилища; но понеже Народното Събрание заявява това желание и понеже за населението е по износно, то правителството нѣма нищо противъ това. Този членъ ще се измѣни съгласно съ желанието на Народното Събрание.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на г-на Бурова? (Приема се).

Който не го приема, да си дигне ржката. (Никой не дига)
Значи, че е прието.

На дневен редъ имаме прочитанье на прошения.

Г-нъ Докладчикъ на прошетарната комисия да благоволи да начене докладването на прошенията, които сж постъпили.

Докл. Бошнаковъ: Простение отъ общината на селото Влашка махала, Ломско окръжие, подписано отъ общинскитѣ членове и подпечатано съ общинский печатъ.

Просителитѣ явяватъ, че въ минжлата 1880 год. противъ тѣхъ се възбудило дѣло за една мѣра отъ нѣкоя си Фатиме Хаджи Хасанова отъ Видинъ, имущество, което тѣ притѣжавали. Дѣлото се разгледало въ Ломский окръженъ сѣдъ прѣзъ пролѣтѣта на 1880 год. Послѣ тѣ сж апеллирали прѣзъ Софийский апелативенъ сѣдъ; но Соф. апелативенъ сѣдъ отлагалъ това дѣло нѣколко пѣти, по причина, че противната страна, Фатиме Х. Хасанова не е приела или не рачила да приеме призовкитѣ. Между това просителитѣ явяватъ, че на 23 октомврий 1880 год. нѣкой си Ив. Рашковъ, повѣренникъ на Фатиме Х. Хасанова, възбудилъ дѣло въ Видинский окръженъ сѣдъ противъ тѣхъ за искъ отъ 20000 лева, стойность на 1010 кола сено, което тѣ окосили и усвоили отъ ливадата, за която се сѣдили за собственность. Видинский окр. сѣдъ призовалъ като отвѣтници кмета и старѣйшинский съвѣтъ, които сж се явили въ опредѣлений день; но сѣдѣтъ отложилъ дѣлото, понеже искѣтъ билъ предявенъ противъ всичкитѣ селяне.

Подиръ вторий пѣтъ се отложило дѣлото по причина, че трѣбало да се разгледъ въ присѣдствието на прокурора. Най послѣ било рѣшено, да се разгледъ дѣлото като се представя селото отъ единъ повѣренникъ; но понеже този повѣренникъ нѣмалъ пълномощието си завѣрено, то дѣлото се разгледало този пѣтъ задочно, и селянитѣ биле осѣдени да заплатятъ 10100 лева стойността на 1010 кола сено, когато въ нея година нѣмало повече стъ 300 кола сено, което се доказало отъ финансовия чиновникъ. Всичко това тѣ излагатъ обширно и отъ съдържанието на прошения се види, че тѣ биле онеправдани отъ сѣда. Дѣлото е въ сѣда и тѣ сж просрочили. Пристава сега ги присилва да заплатятъ; за това тѣ сж пратили единъ свѣщеникъ и единъ отъ селото да молятъ Народното Събрание, да пише до надлѣжната власть за спиране на изпълнението изпълнителния листъ и да поиска разгледанието на дѣлото имъ въ ап-

пелативний сѣдъ. Ако това не стане, слѣдъ нѣколко дена ще наченатъ да имъ продаватъ воловетѣ, коньетѣ и имущества за обезщетение на каджната, на която признаватъ че иматъ да даватъ, но не такава сума. За тѣзи работа сж писали на министерството, на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО и на разни учреждения, но не сж получили никакво удовлетворение.

По това прошение комисията мисли, да се проводи въ Министерството на Правосѣдието, съ молба да моли НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО за спиране изпълнението на изпълнителний листъ за нѣкое врѣме, и да се препорѣчи на апшелат. сѣдъ, да разгледъ поскоро това дѣло; защото инакъ се докара населението въ пропасть.

М-ръ Грековъ: Г-да представители! Това е едно дѣло, което наистина се продължава отъ доста врѣме. Подробноститѣ на дѣлото незная, но зная само, че сж осѣдени тѣзи хора да платятъ 1500 фр. за окосяване сено на една ливада. Това рѣшение е стѣпило отъ коле въ законна сила, по какви обстоятелства нежая, да ли е минало дѣлото прѣзъ апелат. сѣдъ или не, не можъ да кажа; но зная само, че е вече влѣзло въ законна сила и че има изпълнителенъ листъ по това дѣло. Рѣшението обаче на сѣда не е върху собствеността на ливадата; но сѣда се произнесе само за укосяване сеното. Подиръ тога селяните подигнаха искъ за собствеността на ливадата. И това дѣло е сега висяще предъ апелат. сѣдъ, който ако не е разгледалъ до сега дѣлото, направи това мисля по сѣдующата причина: този Турчинъ замина неизвѣстно за гдѣ, и той трѣба да се призове съгласно съ ст. 116 чл. отъ Врѣменни Сѣд. Правила, т. е. да се обнародва призовката въ Държ. Вѣстникъ, — нѣщо което е вече станало.

Относително до спирането рѣшение азъ не можъ въ никакъвъ случай да се съглася, защото е противно на закона. Нѣма никакъвъ законъ, които да казва, че единъ искъ, издаденъ по гражданско нѣкое дѣло може да се спрѣ, даже ни съ заповѣдъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО. НЕГ. ВИСОЧЕСТВО има право да отмѣнява рѣшения по уголовни дѣла, той ги отмѣнява съ помилование осѣдения. Но относително гражд. дѣла НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО нѣма право нито да спира изпълнението на едно рѣшение, нито да произнася неговото отмѣнение.

Слѣдователно азъ мисля, че по това дѣло селянитѣ трѣба да се обърнатъ къмъ сѣдилището и да искатъ тамъ спирането на рѣшение, като се основаватъ може би на това нѣщо, че собствеността на тази ливада е още въпросъ нерѣшенъ.

За туй, азъ мисля, че Нар. Събрание ще направи най добръ, да остави това прошение безъ послѣдствие, като се покаже на просителитѣ законодателенъ пхтъ, т. е. да се отнесатъ къмъ съдебната властъ, и предъ нея да ходатайствуватъ за спиране на рѣшението, на основание, че въпросътъ за собствеността на ливадата не е още рѣшенъ. И до тогасъ да се спре врѣменно изпълнението на рѣшението.

Председателъ: Какво е мнѣнието на Нар. Събрание по прошениято, което даватъ селянитѣ отъ селото Влашка-Махала: да ли Нар. Събрание е съгласно съ рѣшението на комисията, по което трѣба да се испрати на Мин. на Правосъдието, или ще приеме мнѣнието, което казва г-нъ Министръ, че трѣба да остане безъ послѣдствие?

Аневъ: Г-нъ Грековъ каза, че, ако се прати това прошение нему, той не може нищо да направи за тия хора, тъй като има вече едно съдебно рѣшение, което никой не може да спре. Азъ незная историята на това дѣло, но зная, че тия хора, лѣтосъ, когато НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО пребиваше въ Русчукъ, поискахъ да се жалуватъ за тая работа и азъ ги представихъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, който благоволи да ги приеме. Тѣ искаахъ своитѣ болки и съобщихъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, че съществува едно съдебно рѣшение, и молихъ не да се спре това рѣшение, но да се отложи до едно извѣстно врѣме. Тука има една ливада, която тѣ въ началото на нашето освобождение сж покосили. Сжщата ливада тѣ сж косили и въ турско врѣме, като плащали условни цѣни: и споредъ тѣхното казване ливадата давала до 40—50 кола сено; и ако положимъ, че сега дала двойно, т. е. 100 кола, по 5 рубли най-много правятъ 500 рубли. А тука сж осждени да заплатятъ повече отъ 10 хиляди франка и ресимъ 2000 фр. Тука колкото зная, има два процеса. Първо, че тѣ окосили сеното и второ, че ливадата е принадлежала на селото. Ние знаемъ, г-да, че турцитѣ имахъ обичай да присвояватъ на хората имуществата безъ да иматъ право; това е направено и съ тая ливада.

Въ прѣдишно врѣме, като захванемъ отъ пачалото на този вѣкъ, нѣкои наши съграждане имали този обичай; т. е. тѣ купували извѣстни ливади и въ продължение на 5 или 10 год. тѣ прибавяхъ къмъ тѣхъ по извѣстна часть на около и слѣдъ 10 год. това имущество, което е било 20 дюлюма, става на 500 дюл. Тѣ сжщо е станжло и съ тая ливада. Но този въпросъ не може да се рѣши; защото едно имущество, което се е владѣло 10 год. си остава собственостъ на тогова, който го е владѣлъ. Както знаемъ, слѣдъ възвръщаньето на нашитѣ съграждане турци, зело се е за начало, че всѣки е билъ длъженъ на ново да бѣде введенъ въ

правото на владѣние. Тѣзи каджна извадила изпълнителенъ листъ преди още да бѣдѣтъ нейнитѣ защитници пълномощници введени въ правото на владѣние; сирѣчь селото било осждено тогава именно да заплати тази извѣстна сума. Сега работата зависи отъ апелативния сждъ да се произнесе, има ли право тѣзи каджна да владѣе това имущество или не. Апелативний сждъ, както и всичкитѣ други наши сждове държатъ дѣлата повече отъ година врѣме. Сега незная, какъ ще се произнесе сждътъ, въ полза на селото или не. Ако предположимъ, че това рѣшение е влѣзло въ законна сила, и ако сждътъ се произнесе, че тѣзи туркиня нѣма право да владѣе това имущество, тогава селото нѣма да бѣде осждено. Но сега да се сирѣ рѣшението, не може, а може само да се отложи изпълнението му. И до колкото зная, сроятъ на това рѣшение се е свършилъ вчера или днесъ и отъ утрѣ трѣба да се изпълни: и съдебний прѣставъ е вече въ Ломъ. Мнѣнието на г-на докладчика е, да се прѣпрати това прошение на г-на М-ра на Правосъдието. Г-нъ М-ръ отговори, че не може да направи нищо. Но тѣй като представителитѣ на това село сж тука, помолилъ би г-на докладчика, да имъ разясни, какъвъ постѣпкъ би трѣбало на направятъ, понеже съдебенъ пхтъ имъ е отворенъ, за да постигнатъ съдебнимъ порядкомъ отлаганието на изпълнението на това рѣшение, до когато се докаже правото на каджната на тази ливада.

М-ръ Грековъ: Азъ незная точно обстоятелствата, но мисля, че каджната е умрѣла. Ако е тѣй, то, колкото зная, иска единъ пълномощникъ на Турчина изпълнението на това прошение. Въ М-ството се подаваха прошения отъ единитѣ и другитѣ, но колкото зная отъ Турчина лично не се е подавало, а отъ единъ неговъ пълномощникъ. Ако Турчина е умрѣлъ, то пълномощника не може да поиска това изпълнение, но трѣба да го поискатъ неговитѣ наследници.

Ако е това обстоятелство истинно, то исканьето само по себѣ си пада на основание на гражд. законъ. И азъ мисля, ако селяните показаха на този мотивъ, то сждътъ несъмнително може да постанови спиране на рѣшението, до когато се яватъ законнитѣ наследници.

Аневъ: По тѣзи работа има нѣколко писма и телеграмми преди да пристигнатъ представителитѣ на това село; и зная положително, че каджната е умрѣла преди 5 или 6 мѣсеци въ Цариградъ. Слѣдователно, просителитѣ могатъ да се основатъ на тѣзи статия отъ гражданскій законъ, както каза г. М-ръ Грековъ, споредъ която, когато нѣкой умрѣ, то рѣшението не може да влѣзе въ изпълнение, а трѣба да се чакатъ неговитѣ наследници. За това, би помолилъ, да се пре-

прати прошениято въ Министерството на Правосъдието, ако съществува такава статия, да направи, което е нужно.

М-ръ Грековъ: Но такава нѣщо М-рството не може да направи; селянитѣ трѣба да се отнесатъ до съда, а не до М-рството на Правосъдието. Защото ако се испроводи прошениято до мене, азъ неможъ друго, освѣнъ да го проводя на съда; по властта на М-ра неможе никакъ да се спира рѣшение. Но може да се отнесатъ селянитѣ до нѣкакъвъ адвокатъ, да имъ направи пѣтъ, който ще ги доведе до единъ резултатъ. А въ М-рството да се проважда, нѣма си никаква цѣль; защото азъ неможъ никаква заповѣдь да дамъ въ туй отношение; защото азъ неможъ да констатирамъ, че турчинъ умрѣлъ или не е. И ако да ми бѣше това възможно, то неможъ да направи едно постановление, което да спре изпълнение на рѣшениято.

Марко Велевъ: Г-да, по това прошение малко съмъ познатъ. Ще ви кажж, дѣто съмъ познатъ съ Миленка Попова, и той ми е разказвалъ за тоя процесъ. Този процесъ е на една каджна отъ Видинъ. (Гласове: Знаеме). Не ще да има за 1000 лева сено окосено, а никакъ за 10 хил. лева. (Гласове: съгласни).

Председателъ: Ще забѣлжж на г. Марка Велева, че ние тука неможемъ да се произнасяме върху едно рѣшение, което е направилъ съдѣтъ. Въпросътъ е тука, какво трѣба да се направи съ прошениято. Г. докладчикъ каза, че трѣба да се испрати въ Мин. на Правосъдието; но г. Министръ каза, че той нищо неможе да направи, защото съществува рѣшение отъ страна на съдилището, и той неможе да го отмѣни.

Аневъ: Азъ съмъ увѣренъ наистина, че ако бѣше възможно, Нар. Събрание щеше да излѣе найголемата милость върху това село, което наистина, мисля, като се изпълни това рѣшение, ще бѣде съвършено упропастено. Но тъй като никакъвъ другъ пѣтъ нѣма и Нар. Събрание неможе да направъ едно подобно постановление, което да противорѣчи на законитѣ на страната, а и г-нъ М-ръ неможе нищо да направи, то азъ се повърщамъ на първата си молба, щото г-нъ докладчикъ да повика просителитѣ, и да имъ насочи, по кой пѣтъ трѣба да отиджтъ, за да получатъ удовлетворение.

Шивачовъ: Чини ми се, че г-нъ Марко Велевъ само е ималъ право да даде своитѣ заключения, но тъй да се въспира работата, е несправедливо нѣщо. (Веселостъ.)

Бошнаковъ: Г-да! Селенитѣ отъ незнание не се явихж въ съдилището, тѣ сега се молятъ на Нар. Събрание за милость и за помощъ. Н. ВИСОЧЕСТВО първъ пѣтъ позволи

отлаганието на нѣкое врѣме изпълнение на рѣшениято, когато билъ въ Русчукъ. Ако можемъ да направимъ нѣщо за тѣзи просители, което е възможно, то ще бѣде една милость, която ще имъ направимъ; и азъ приемамъ на драго сърдце да посвѣтвамъ тия хора; но днесъ влиза изпълнителний листъ въ силата си и ще поченатъ да продаватъ тѣхнитѣ имущества. За това, моето мнѣние е, да се иомоли г. М-ръ на Правосъдието, за да помоли Н. ВИСОЧЕСТВО да отложи изпълнението на рѣшениято за нѣколко врѣме. Въ това нѣма нищо противъ закона, нѣма да произлезне никаква загуба и Н. ВИСОЧЕСТВО, както миналий пѣтъ благоизволи да имъ продѣлжи срока, тъй и сега, по молбата на г-на М-ра, може да стане това. Исполнителний листъ ще се изпълни макаръ по късно, и да се заповѣда на Апелативния Съдъ да разглѣда това дѣло по скоро. Заради туй настоявамъ на своето си мнѣние.

М-ръ Грековъ: Г-да! Азъ ще да кажа, че тукъ Министерството въ никакъвъ случай не може да вземе на себѣ си, за да ходатайствува за спиране на това рѣшение. Защото най сѣтнѣ може да нѣма загуби за правителството, но има твърдѣ голѣми загуби за това, че ще се нарушава законътъ. Съдилището може да направи нѣкоя погрѣшка, може да осѣди нѣкого криво, но за едни случаи, щомъ се измѣнятъ сроковетѣ, които се даватъ отъ закона, то трѣба да се отмѣни рѣшениято по законенъ пѣтъ.

Рѣшениято азъ мисля, че не може да се докаже, че е несправедливо. Ако да чуешъ страната, тя може да каже, че е имала само 500 кола сено, а за 1000 кола сено е пресѣдено. За това не поже да се вземе à priori за доказано, че рѣшениято е несправедливо. А освѣнъ това ще се наруши закона на страната, които не може да се наруши. Наистина имаше такъвъ споръ по това рѣшение. Това бѣше станало още въ началото на тѣзи година, и това дѣло стояло нѣколко врѣме въ Министерството. Азъ съмъ намѣрилъ това дѣло и го проводихъ въ съда, и да се посвѣтва касационния съдъ въ това отношение. Въ прочемъ сега може би ще се постѣпи къмъ описание на имуществото. А между описванието и продаванието има единъ срокъ, който може би още не е истекълъ и отъ този срокъ то ще може да се възползуватъ и ако има законни основания да се отложи изпълнението на това дѣло, може да се добие това право предъ съдилището. Искамъ да кажа, че ако за първъ пѣтъ отиде представъ, то може само да опише имуществата и послѣ се публикува, и ако съ движими имущества до продаванието, има срокъ, който е по дълъгъ отъ единъ мѣсяць.

Шивачовъ: Азъ искахъ да кажа същото, което каза г-нъ Грековъ, че щомъ едно рѣшение е постъпило въ законна сила, не може да въспре никой неговото изпълнение, освѣнъ съдилището. За това предлагамъ, това прошение да остане безъ послѣдствие и г-нъ докладчикъ да благоволи да каже на хората устно, да се отнесжтъ предъ надлѣжний съдъ, и ако тѣхното искание е законно, тогава съдилището може да въспре изпълнението на рѣшението.

Аневъ: Всички тѣ формалности, за които помѣна г-нъ М-ръ на Правосъдието, сж вече изпълнени. Азъ знамъ, че описитѣ сж станали отдавна и днесъ утрѣ ще истече срока и ще се продаджтъ имуществата имъ. Жално е, че съ туй рѣшение се упропаства съвършенно тѣхното село.

Бошняковъ: Азъ не бихъ се съгласилъ никога, това прошение да остане безъ послѣдствие. Тѣзи хора искать помощъ и ние трѣбва да направимъ онова, което можемъ. Ако е възможно спиранието на рѣшението за нѣколко деня, както е станало въ врѣмето, когато Н. ВИСОЧЕСТВО билъ въ Русчукъ, то да се потърпи до издѣйствието такова продължение на срока; но, да остане прошениято безъ послѣдствие, не мож да се съглася. Г-нъ М-ръ може да заповѣда на апел. съдъ да го разглѣда по-скоро.

М-ръ Грековъ: Колкото за това, азъ мож да земж актове и да препорѣча на апел. съдъ да разглѣда дѣлото, колкото е възможно по-скоро. По-вече отъ това не мож да направя.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание да се проводи това прошение въ М-вото на Правосъдието, което да го съобщи на Апел. съдилище, за да разгледа то по-скоро този процесъ, който подигать тѣзи селени? (Приема). Който не приема, да си дигне ржката. (Никой не дига).

Бошняковъ: Прощение отъ жителитѣ на Раховската и Белослатинската околии въ Врачански окръгъ. Подписано отъ кметовѣ съ приложение 30 общински печата. Явяватъ, че преди войната сж зимали отъ земледѣлческата касса подъ лихва пари за своитѣ нужди. Черкезитѣ, Татаритѣ и Турцитѣ ограбили имъ домоветѣ и ги принудили да зимать пари на заемъ, за да си набавять волове. Още по-голъма разлика излиза отъ това, че тогава е била лирата по 100 гр. а сега като е 114, то излиза още по-голъма лихвата. Молятъ Нар. Събрание да имъ се опрости лихвата отъ 1876—1881 год. Тѣжъ като земледѣлческитѣ каси сж на окръжията, а не на правителството, то комисията мисли, че Нар. Събрание, не може да прощава лихвитѣ. За подобни случаи окр. съвѣти правять постановление, че ако еди-кое село или еди-кои жители сж не състоятелни и не

можжтъ да платять, тогава М-вото разрѣшава, щото да имъ се опростять лихвитѣ. За това да се помоли г-нъ М-ръ на Вжтр. Работи, да го проводи на надлѣжното мѣсто; именно въ окр. съвѣтъ, за да направи нужднитѣ постановления, ако сж законни.

Марко Велевъ: Г-да! Отъ 1876 год. паритѣ, зети отъ земледѣлчески и еиротински каси, $\frac{1}{4}$ сж останали да се опростять, като сж платили 3 части, трѣбва да и 4-тата. Азъ съмъ на мнѣние да остане безъ послѣдствие туй прошение.

Подпредсѣд. Минчовъ: Азъ не разбирамъ, защо това прошение трѣбва да остане безъ послѣдствие, когато дѣйствително тѣзи 15, 16 села сж много пострадали въ времето на войната. Въ този сжщъ окръгъ бѣше станало обичай, както и проситетитѣ явяватъ, че които не сж въ състояние да платять, да имъ се опрости лихвата; тѣжъ щото тѣзи хора, както се види сж много бѣдни и земледѣлческата касса, ако ще да имъ продаде воловетѣ, пакъ нѣма да си исплатять тѣзи борчове. Азъ съмъ съгласенъ съ мнѣнието на комисията, да се препрати въ М-вото на Вжтр. Дѣла което да го испроводи въ окр. съвѣтъ и той да види онѣзи, които сж не състоятелни и да имъ се опрости лихвата отъ 1876—81 год.

Д-ръ Цачевъ: Капиталъ на земледѣлческитѣ каси е капиталъ на сжщитѣ онѣзи селени въ окръга. Слѣдователно ако има твърдѣ бѣдни хора отъ тѣхъ, да се отнесжтъ до окр. управитель, който ще предаде дѣлото на окр. съвѣтъ и щомъ Окр. съвѣтъ постанови, че тѣзи хора сж несъстоятелни, то ще стане актъ въ земледѣлческата касса за опростяване на лихвата. Но Нар. Събрание не може да опрощава, или да се произнася за опрощаванieto на лихвитѣ.

Марко Велевъ: Азъ не мож да се съглася, че единъ окр. билъ бѣденъ а другъ не. (Гласове: съгласно). Препаднаха и въ Видински окр. съ волове (Гласове: съгласно) и като закарахъ хората до Османъ-Пазаръ, тѣ се върияхъ но не докарахъ нито воловетѣ, нито колата назадъ. Тѣзи хора защо да не платять, както и другитѣ. Да остане това прошение безъ послѣдствие!

Шивачовъ: Азъ ми се види твърдѣ чудно, какви мотиви привеждать тия господа, които казватъ да остане безъ послѣдствие. Каква загуба ще произлезне отъ това, ако се проводи въ М-вото на Финанситѣ, защото земледѣлческитѣ каси сж подъ неговото вѣдомство. (Гласове: исчерпано.) Само М-вото ще ги проводи въ окр. съвѣтъ, който, ако намѣри молбата умѣстна, ще рѣши да се опростять; тукъ Н. Събрание не рѣшава нищо, а просто препраща прошениято

въ М-вото, и окр. съв. ще рѣшава, да ли да имъ се опрости или не. (Д-ръ Цачевъ: исчерпано е!) И на г-на Д-ра Цачева щж кажа, да си позатваря устата, защото той обича много да дрънка.

Председателъ: Азъ съжалявамъ, че г-нъ Шивачовъ употребява неприлични думи къмъ другаритѣ си.

Шивачовъ: И азъ съжалявамъ, че г-нъ Председателъ не е забѣлежилъ на г-на Цачева да бжде по вежливъ.

М-ръ Начовичъ: Азъ се присъединявамъ на мнѣнието на г-на Шивачова, само съ туй измѣнение, че окр. съвѣтъ не трѣбва всекога да се произнася за опрощаванieto но да може да се произнася и за исплащанье лихвитѣ съ нѣкои улеснения, защото има разни степени бѣдность. Ако длъжницитѣ сж съвсѣмъ несъстоятелни, съвѣта може да рѣши, да имъ се опрости лихвата съвършено; но може да се случи, длъжницитѣ да не сж до тамъ несъстоятелни и да могатъ да заплатятъ тия лихви на нѣколко годишни срокове, окр. съвѣти нека постановяватъ въ тия случаи нѣкакви улеснения за исплащанье да се направятъ. Защото тѣзи пари принадлежатъ пакъ на селянетѣ и ако длъжницитѣ ги заплатятъ на земледѣлческата касса, тѣ ги плащатъ пакъ за себе си. Тѣзи касси сж учредени за улеснение на работницитѣ, и ако тѣ си исплащатъ дѣловетѣ, ще могатъ пакъ да взематъ и да посрѣщатъ отново своитѣ нужди. За това се присъединявамъ на мнѣнието на г-на Шивачова, съ тая само разлика, че окр. съвѣти сж свободни да рѣшаватъ, или за съвършенното опрощаванье на лихвитѣ, или за улесняване на плащанieto.

Аневъ: Г-нъ Минчовъ каза, че било станало обичай въ Врачанский окр., щото хората да не плащатъ дълговетѣ си. Ние трѣба да употребимъ всичкитѣ срѣдства, за да го искоренимъ. Тѣ, ако искатъ да просятъ продължение на срока, нѣма нужда да се отправятъ къмъ Н. Събрание, тѣ можѣхъ да се отправятъ къмъ земледѣлческата касса съ просбата, да имъ се продлжи срока. Азъ съмъ увѣренъ, че помежду нашитѣ селени, слава Богу, нѣма бѣдни хора и всеки единъ ако си промѣнява запискитѣ, може да си заплати лихвитѣ. Ако се опрощаватъ такива пари, за напредъ ще постѣпятъ грамадно число прошения, въ които ще искатъ да имъ се опростятъ паритѣ за тия земледѣлчески касси и лихвитѣ имъ. Тѣзи пари трѣба да се платятъ рано или късно. Не могатъ да се прощаватъ.

Димитръ Поповъ: Азъ съмъ на мнѣние да не остава безъ послѣдствие. Тия касси сж съставени да се улеснява земледѣлieto, защото ако насилимъ тѣзи хора да си плащатъ, тогасъ, който има 2 вола, трѣба да си продаде единтъ

волъ, за да си плати лихвата, и нѣма да бжде никакъвъ земледѣлецъ. По-добрѣ, ако искате да се опростятъ лихвитѣ на тѣзи хора, то може да стане чрезъ управителний съвѣтъ, по този начинъ, че до година човѣкътъ може да посѣе единъ или 2 пиника жито и да помогне пакъ на тази касса; нѣ ако му продадете волътъ, той не става вече никакъвъ земледѣлецъ.

Подпредседателъ Минчевъ: Азъ ви увѣрявамъ, г-да, че ако се опростятъ лихвитѣ отъ 1876 до 1881 год. на ония хора само, които не сж въ положение да платятъ на земледѣлческата касса, то ще имаме по-голъма полза, отъ колкото ако се насилатъ да ги платятъ. Азъ казвамъ само да се опростятъ лихвитѣ на онѣзи, които не сж състоятелни да плащатъ, защото и онѣзи, които не сж състоятелни, земледѣлческата касса много често ги принуждава да си плащатъ своитѣ задължения и имъ зематъ воловетѣ, и чловѣкъ става въ едно бѣдно положение, безъ да може да си плати борча, и безъ да бжде полезенъ на страната.

Тричко Батановски: Отъ тия земеделчески касси никой чорбаджия не е земалъ пари, нѣ сиромаситѣ зематъ пари. Самъ закона на тѣзи касси казва, че, който има нѣкое недвижимо имущество: ливади или нива, може да земе въ заемъ пари отъ тѣхъ. Азъ съмъ на мнѣние, да се не зема това прошение никакъ въ внимание, нѣ да остане безъ послѣдствие. Другояче ще имаме подобни случаи твърдѣ много. Тия работи ще зематъ единъ редъ, отъ който ще се чуди народътъ.

Шивачовъ: Тѣй като всичкитѣ признаха, че Народното Събрание не е компетентно да опрощава лихвитѣ или капиталитѣ: то значи, че за този въпросъ да се говори нѣма нужда. Тукъ въпросътъ е: понеже земледѣлческитѣ касси зависятъ отъ Министерството на Финанситѣ, да се прати тамъ, и Министерството ще го проводи въ окръжний съвѣтъ, отъ когото зависи да направи едно постановление за несъстоятелността на тѣзи хора, което ще се представи въ Министерството на Финанситѣ за утвърждение. Тукъ нѣма за какво да се разисква повече. (Гласове: съгласни).

Величко Хаджи Ангеловъ: Азъ не се съгласявамъ, да се опростятъ лихвитѣ на тѣзи хора. Азъ до колкото знамъ, повечето хора си промениха записитѣ. Нѣ ако ще почнемъ да опрощаваме лихвитѣ на тѣзи хора, то ще дадемъ единъ лошъ поводъ на другитѣ. Тѣзи лихви се употребяватъ пакъ за сѣщитѣ селяни, именно: за училище, или за нѣкоя чешма, или друга общественна работа, и никакъ не е желателно да се дава този поводъ на хората да не си плащатъ своитѣ задължения, толкозъ повече, че онова, което плащатъ, е

пакъ за тѣхна полза. Азъ не съмъ съгласенъ да се опростятъ тѣзи лихви.

Иорданъ Шишковъ: Г-нъ Шивачовъ каза, че Народното Събрание не е компетентно да опрощава лихвитѣ и майнитѣ и казва, Народното Събрание да проводи това прошение въ Министерството. Азъ мисля, че жителитѣ, ако искатъ да имъ се опростятъ тѣзи лихви: то тѣ трѣбва да се обърнатъ до окръжний управителъ на право, който може съ окръжний съвѣтъ да направи постановление за това. Тѣхната работа зависи отъ окръжний съвѣтъ. Слѣдователно това прошение да остане безъ послѣдствие. Жителитѣ трѣбва да се обърнатъ тамъ гдѣто трѣбва.

Председателъ: Желаетъ ли Народното Събрание да се продължава разискването по тойзи въпросъ? (Не желае). Ще туря въпроса на гласуване. Мнѣнието на г-на докладчика е, да се препрати това прошение въ Министерството на Финанситѣ, което отъ своя страна да го препрати до окръжний съвѣтъ, който да рѣши: да ли трѣбва тѣзи лихви да се опростятъ, или не. Подиръ има друго мнѣние, че трѣбва да остане прошениято безъ послѣдствие. Който приема предложението на г-на докладчика на комисията, да си дигне ржката. (Меншество). Значи, че прошениято остава безъ послѣдствие.

Докладчикъ: Прошение отъ братя: Игнатъ, Китанъ, Спасъ и Анту Ангелови отъ село Слатковци (Брезнишка околия). Просителитѣ явяватъ, че имъ изгорили два пѣти плѣвницитѣ, и молятъ за съставянието на единъ законъ, който да запазва населението отъ опасноститѣ на пожаритѣ. Тосъ лошава обичай се явява на много мѣста въ България, и сж постигнали други прошения по този поводъ; и миналата недѣля г-нъ Шивачовъ представи единъ законопроектъ за пожаритѣ, който се препрати въ Министерството на Правосъдието, за да се допълни. Мнѣнието на комисията е: това прошение да се проводи до Министерството на Правосъдието, по-скоро да се направи този законъ и да се тури въ дѣйствие.

Иорданъ Шишковъ: По въпроса на миналото прошение, г-нъ М-ръ на Правосъдието не се намѣри тукъ, а азъ пакъ ще повторя, че на много мѣста пожари се случватъ, хората се опропастватъ, за това да се помоли г-нъ М-ръ повторно часъ по-скоро да бжде тѣй добъръ да направи този законъ и да го тури въ дѣйствие.

М-ръ Грековъ: Г-да представители, азъ видѣхъ законопроекта на г-на Шивачова. Той ми го събщи частно; нѣ тѣзи дни не съмъ ималъ врѣме да се заема съ този въпросъ. Зная, че има много оплаквания, особено въ Трън-

ско и Брезнишко. Тая работа стигна даже до тамъ, щото не може да се намѣри кметъ човѣкъ, който има стока, или ржца, или плѣвникъ, той не може да стане кметъ, понеже за най-малка работа изгарятъ му ржцата Противъ това зло, безъ друго трѣбва да се зематъ най-сериозни и най-енергични мѣрки; и азъ се общавамъ, че този законъ ще бжде въ твърдѣ кратко врѣме представенъ въ Държавний Съвѣтъ и туренъ въ дѣйствие. (Съгласие).

Докладчикъ: Прошение отъ Трифонъ Тодоровъ отъ Търново, живущъ сега въ София. Просителя явява, че билъ служителъ на болничний съвѣтъ. Когато имало ревизия въ тази болница, той билъ показалъ нѣкой неправилности, които тамъ станали, вижда се, че въ слѣдствие на това билъ исключенъ отъ служба. Той казва, че самъ билъ преди двѣ години болѣнь и слѣдъ оздравяванието подарилъ на болницата 12 кревата желѣзни, 12 дюшека сламени, 12 дюшека межки вълнени, 10 завивки, (юргани) 12 възглавници межки, волнени, 17 гащи бѣли; 30 ризи бѣли, 15 фусты женски, 36 възглавници (навлаци), 64 чаршафи бѣли, 20 шинелчета малки, 36 чифта чорапи, 12 чифта чехли (папуци) 12 плювалници, 6 маси голѣми за сжщитѣ кровати, 10 книги новий завѣтъ евангелията. НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО благоволилъ да позволи да се приематъ тѣзи вѣщи и въ «Държавний вѣстникъ» брой 90 указъ № 696 изявява му се благодарение на патриотическото му дѣло. Слѣдъ това той щѣлъ да остави София, а тѣй като имало мѣсто вакантно, той приелъ службата като болнични надзирателъ въ тая болница. Приложенъ е тука дневникъ на болничний съвѣтъ, въ който се казвало, че има двѣ прошения отъ Христия Тошевъ и Цена Ганчевъ запасний фелдшеръ, които желаятъ да бждѣтъ помощници на надзирателя. Първий се намѣри не до тамъ грамотенъ, а вторий като фелдшеръ се намѣри за способенъ за тая длѣжностъ, понеже знаеше болничний порядкъ и военната дисциплина. Съвѣта рѣшилъ, да се уволни сегашний надзирателъ Тодоръ и да се намѣсти съ Цена Ганчевъ фелдшеръ. Даденото свидѣтелство на просителя казва: «дава се отъ Софийский болничний съвѣтъ на Трифона Тодоровъ, който е служилъ въ първокласната болница въ качество помощникъ надзирателя отъ 20 мартъ 1881 год. до 1-й ноемвр. 1882 год. Подписано отъ председателя на болничний съвѣтъ Д-ръ Брадея. Желателно е г-нъ Д-ръ Цачевъ да даде своето мнѣние, тѣй като той бѣше въ комисията, която разглѣдва болницата.

Д-ръ Цачевъ: Дѣйствително една комисия се събра и тѣзи комисия даде рапортъ. Нѣ този рапортъ е въ Ми-

нистерството на Вътрешните Работи, и ако желае Народното Събрание да види този рапортъ, може да го изиска отъ Министра на Вътрешните Работи и да види, какви бѣха слѣдствията на ревизията. Че слѣдъ ревизията се отчислиха двама души отъ болницата, това е истинна. Но азъ не зная, по каква причина. Ако желае Народното Събрание, може да иска този рапортъ който да се прочете тука, за да се видятъ причинитѣ. Азъ прочемъ съмъ билъ при особено мнѣние.

Бошнаковъ: Да се изиска рапорта на комисията, и да се гледа какво е тя правила, това не е работа на Народното Събрание. Тукъ просто въпроса е, дали се земе въ внимание прошенieto на просителя и да му се даде същото мѣсто.

Шивачевъ: Азъ ще отговоря на г-на Бошнакова, че този рапортъ е твърдѣ важенъ и вижда се, че сж ставали нѣкои злоупотрѣбления при болницата. Народното Събрание се интересува отъ този рапортъ. Азъ настоявамъ да се приеме предложението на г-на Д-ра Цачева, да се представи на Народното Събрание за да се види какъвъ е резултатътъ или какви злоупотрѣбления сж ставали. Това е важно нѣщо, трѣбва да се иска рапорта.

Манафовъ: Желателно е, да се земе тосъ рапортъ и да се види да ли онова, което е описано въ печата е истинно, или не.

Председателъ: Азъ бихъ помолилъ Народното Събрание, да каже, какво ще стане съ това прошение. Относително този рапортъ може да се съобщи на Министра на Вътрешните Работи, и Народното Събрание ще бжде послѣ свободно да се произнесе врѣхъ рапорта. Нѣ тукъ се касае, какво ще се прави съ това прошение?

Докладчикъ: Да остане висящо до получаванieto на този рапортъ. (Съгласи).

Председателъ: Приема ли Народното Събрание, да се поиска тосъ рапортъ? (Приема се). Значи, че прошенieto ще остане висящо, до когато се получи този рапортъ.

Докладчикъ: Прогшение отъ комисията за построяване ново училище въ градъ Добричъ. Това прошение е важно и желателно е, да се прочете изъ цѣло (чете):

До Г-на Председателя на III Обикновенно Нар. Събрание.

ПРОШЕНИЕ.

Отъ комисията за построяването ново училище въ г. Добричъ.

Господине Председателю!

Долуподписаннитѣ, избрани отъ населението на града Добричъ, въ комисия, за построяването едно ново училище

въ града, имаме честта да изложимъ слѣдующето предъ почитаемото Нар. Събрание.

Тѣй като нашия градъ е центръ на една голѣма околия, тѣй сжщо центръ на съседнитѣ Варненска, Провадийска, Силистренска и Балчикска околии и още се намира близо около 6 ч. до границата съ Доброджанска Ромжния; за това населението миналата година рѣши да построи едно училище, което да се нарича «околийско».

Това здание като се построи, ще можемъ да отворимъ едно IV-ро класно училище, въ което ще се приематъ ученици отъ селата на всички спомѣнати околии и отъ Ромжния. За построяването на това училище е снятъ вече планъ и пратенъ на утвърждение въ надлѣжното Министерство. Споредъ този планъ училището ще бжде двоетажнo съ 12 отдѣления и 4 стаи за учители и библиотека, за построяването на което ще трѣбва една сума отъ 35.000 лъва, сръщо която ние имаме сега: а) отъ градскій съвѣтъ отпустнати (5.000) петъ хиляди лъва, б) отъ М-вото 2.000 лъва, и помощъ отъ населението предполагаеме да се събере около 2.000 лъва, всичко 9.000 лъва: до 35.000 лъва не ни достигатъ още 26.000 лъва. Този недоимъкъ ние трѣбва да просимъ или отъ М-вото помощъ, за да можемъ да построимъ училището, за което сме вече захванали да приготвяваме разни материали, или въ противенъ случай, ако нѣма другъ приходъ, принудени сме да напустнемъ тѣзи свята цѣль.

За да можемъ ние да изпълнимъ цѣльта си и въ сжщо време за да по ишущаваме правителственното съкровище, имаме честта да попросимъ почитаемото Нар. Събрание за слѣдующето:

Въ нашия градъ има недѣлни пазари и годишенъ панаиръ на едрий добитѣкъ, отъ които се събира едно-годишна сума наречена «Русуматъ» около 12.000 лъва. Този приходъ, съгласно 5 чл. отъ «закона за Русумата» изработенъ въ Нар. Събрание презъ 1880 год. и утвърденъ съ княжески указъ подъ № 714 обнародванъ въ 91-й брой отъ «Държавний Вѣстникъ» отъ сжщата година се зема въ края на всѣка година отъ надлѣжний ни Варненски окр. управителенъ съвѣтъ, който отъ своя страна го распредѣля за училищата по Варненскій окр. на всички околии, т. е. нашата, Варненската, Провадийската и Балчикската, въ които подобни пазари нѣма.

Тѣй като, съгласно новий законъ за градскитѣ общински управления, всички тѣзи други общин. управления сега се ползватъ съ една голѣма сума отъ износнитѣ храни, които, разумѣва се, тоже трѣбва да бждатъ приходъ на цѣлий окръгъ, но въ законътъ, като не е предвидено това,

то остава само на ония общин. управления, които иматъ скелета, а ние оставаме лишени отъ тѣхната полза.

Велѣдствие на всичко гореизложено, имаме честь, най-покорно да молимъ многоуважаемото Нар. Събрание, на чело съ Васъ, г-не председателю, да благоизволи и да рѣши, щото този приходъ отъ «Русумата» въ нашия градъ да ни се отстъпи, както за миналата 1882 г. така и за въ бѣдѣще, за да можемъ да построимъ горепомѣнатото си училище сега презъ настѣпнащото лѣто и послѣ съ този приходъ да можемъ да го издържаме винаги; тѣй щото ние не ще имаме нужда: първо да искаме отъ М-вото за построяване една такава огромна сума и второто, всѣка година пакъ за поддържанieto му.

Като сме увѣрени, че слабѣй ни гласъ ще намѣри справедливъ отзивъ въ многоуважаемото Нар. Събрание, оставаме съ почитание просители (комисия:)

Председатель: Киру Медникаровъ.

Членъ Кассиеръ: Стефанъ Баевъ.

Членове: { Курти Стояновъ.
Иванъ Ценковъ.
Влади Стояновъ.
Лука Ангеловъ.

Гр Добричъ, 24 Януарий 1883 г.

Господа представители! Жалбата, или да кажа молбата на жителитѣ отъ града Добричъ е молба, на която трѣбва да се обърне сериозно внимание. Както знаете споредъ съществующия законъ за интизапа, този законъ онеправдава този градъ, като имъ отнема значителенъ докладъ. Ви знаете, г-да представители, че тамъ гдѣто има свободна торговия, има и напредѣкъ въ всѣка държава. Въ насъ съ този законъ се ограничи търговията, и нѣкои общини се онеправдаха. Именно нѣкъдѣ се приложи и нѣкъдѣ не. Тѣй напр.: въ София получава отъ доходи самата столица, безъ да дава на окръга нито копейка; и въ Търново е сега същото. Всѣкой градъ иска да земе доходитѣ само за себѣ си, когато законътъ предостава да се дѣлятъ доходитѣ и на окръга. За това да помолимъ НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО, да се отпустне интизапа на три години на този градъ противъ съществующия законъ на интизапа, тѣй като на тѣзи хора училищата сѣ затворени. Съ това ще се удовлетвори просбата на много други общини, които съ помощитѣ на този доходъ си поддържатъ своитѣ училища.

Председатель: Азъ моля г-на докладчика, да се ограничава въ своитѣ разсѣждения за прошения. Колкото за пазаритѣ това е друга работа.

Докладчикъ: Владико свѣти! Трѣбва да се освѣтли Народното Събрание, заради него говори.

Председатель: Проекта за тържищата е положенъ на дневенъ редъ, и той дохожда подиръ разнитѣ прошения, подиръ четението на отношенията и подиръ бюджетарний проектъ за 1883 год. Така е той положенъ на дневенъ редъ по вашето собствено желание.

Шивачовъ: Азъ и одеѣ имамъ честь да съобща на Народното Събрание, че мисля, че комисията е свободна да направи своитѣ заключения като предварително изложи обстоятелствено работитѣ. Ако е позволено на всѣкого да си искаже своето мнѣние, тогава азъ не разбирамъ, защо да нѣма право да говори. Нѣка си искаже докладчика своето мнѣние и да даде заключенията на комисията. (Шумъ).

Председатель: Азъ моля Народното Събрание: да ли е съгласно съ това, което г-нъ Шивачовъ произнесе? (Единъ гласъ: Съгласно). Който е съгласенъ съ него, да си дигне ржката (Г. Шивачовъ само дига). Значи, че Народното Събрание не желае да чуе каквото предлага г-нъ Шивачовъ; т. е. да се бавимъ съ работа вънъ отъ дневний редъ.

М-ръ Грековъ: Ако четемъ протоколитѣ, то тия най-ясно доказватъ, дали да се дава на г-на Шивачова дума или не. Най-много той говори и все се оплаква, че не му даватъ да говори. (Смѣхъ).

Докладчикъ: Мнѣнието на комисията за настоящето прошение е, да се удовлетвори, а сега да прочета законопроекта.

М-ръ Грековъ: Народното Събрание не може да измѣни дневний редъ. Мисля, че много по-логично ще бѣде да се остави прошениято, до когато дойде редъ на този законопроектъ. (Съгласни).

Председатель: Желаетъ ли Народното Събрание да се продължава засѣданието. (Гласове: Не желае). Тѣй като часътъ е 7 вече.

Лазаръ Дуковъ: Азъ мисля, че има още прошения, и ако нѣма, то ще да помоля Народното Събрание, да си улеснимъ работата, за да преглѣдаме този законъ, ако и да не е на дневенъ редъ, защото е твърдѣ кратъкъ.

Щърбановъ: Ако трѣбваше да уважимъ предложението на г-на Дукова, тогасъ трѣбва да се уважи по-добрѣ дневний редъ; за днесъ на дневний редъ имаме разни бумажки, които сѣ постѣпили отъ разни Министерства и стоятъ отъ 5 или десетъ дена вече. Трѣбва да останатъ и тия за идущето засѣдание.

Лазаръ Дуковъ: Ако има приготвена работа, да се чете. Азъ не казвамъ да се не чете. И за да си улеснимъ рабо-

тата, да потърпимъ нѣколко минути още, за да можемъ въ понеделникъ да започнемъ бюджета да разгледваме.

Председателъ: Питанието е, трѣбва ли да се продължава засѣданието, или не. Колкото за дневния редъ, има четене отношения отъ разни Министерства. Какво е желанието на Народното Събрание? Да се продължава ли засѣданието, или не? Който желае да се продължава засѣданието, да си дигне ржката. (Меншество). Значи, че Народното Събрание не желае, да се продължи засѣданието. Въ такъвъ случай моля г-да представителитѣ, да си седнатъ на мѣстата, защото има едно прошение подадено отъ единъ нашъ другаръ, което е желателно да се прочете.

Щърбановъ: (Чете прошение отъ Филипъ Мариновъ за отпускъ).

«До г-на председателя на третото Обикновенно Народно Събрание въ г. София.

Честъ имамъ да обявя на почитаемото Нар. Събрание, че по причина на крайно необходими семейни обстоятелства принуденъ съмъ непремѣнно утрѣшния день да тръгна за дома си, за това съгласно чл. 41 отъ вътрѣшния правилникъ, моля да ми се даде отпускъ за до свършѣна на настоящата сесия.

Съ най голѣмо почитание представителъ Свищовски.

София, 5 февруарий 1883 год.»

Председателъ: Съгласно ли е Събранието, да се даде отпускъ на г-на Филипа Мариновъ? (Съгласно). Който приема да се даде отпускъ, да си дигне ржката. (Болшинство). Значи, прието. Има и другъ въпросъ, за който е желателно Народното Събрание да се произнесе. Въпросътъ е слѣду-

ющий: Въ миналото засѣдание изразиха нѣкои г-да представители желание за да имаме два пжти на день засѣдание. Да ли е съгласно Народното Събрание съ това? (Съгласно). Който не приема да има два пжти на день засѣдание, да си дигне ржката. (Никой недига). Нар. Събрание приема да има два пжти засѣдание на день за това, моля, да се означаи кой часъ да се съберемъ.

Щърбановъ: Азъ предлагамъ отъ 10 до 12 сутринята и отъ 2 до 6 слѣдъ обѣдъ.

Геровъ: Азъ предлагамъ отъ 9 до 12 и послѣ обѣдъ отъ 2 нататѣтъ, защото неможе Събранието да дойде порано.

Лазаръ Дуковъ: Азъ съмъ съгласенъ съ г-на Щърбанова: отъ 9 до 12 и отъ 2 до 6, или 7.

М-ръ Грековъ: Понеже има прецеденти, че се събираме на мѣсто на единъ на 2^{1/2}, то азъ бихъ предложилъ даже на 8^{1/2} да се опредѣли и на 9 да се захване.

Председателъ: Значи, че Народното Събрание е съгласно да има 2 пжти на день засѣдание отъ 9 до 12 и отъ 2 до неопредѣлено врѣме.

Шивачовъ: Азъ искамъ да кажа, че когато не се дава да се разисква, то се разбира, че Народното Събрание е всекога съгласно. Този въпросъ трѣбваше да се обсъди.

Председателъ: Г-нъ Шивачовъ вижда се, че не е при-
сѣствувалъ тукъ, или ушитѣ му бѣха запушени, че не чу, което се е говорило. Засѣданието се закрива. На дневенъ редъ иде онова, което е останало отъ приетия вече дневний редъ.

(Край на 7 часа и 10 минути).

Председателъ: Варненско-Преславский Симеонъ.

Подпредседатели: { **Иванъ Симеоновъ.**
Ат. Минчовъ.

Секретари: { **Н. Шивачовъ.**
И. Ц. Щърбановъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: А. Безеншекъ.